

BIULETYN POLONIJNY

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Numer 12(13)/2008

Grudzień 2008 r.

Redaguje: Wydział Polonii Departamentu Konsularnego i Polonii MSZ

Kontakt: Krzysztof Sawicki – tel. 523 9438; e-mail: krzysztof.sawicki@msz.gov.pl

SPIS TREŚCI

- OBCHODY 90. ROCZNICY UZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI PRZEZ POLSKĘ**
- 3 **Obchody Święta Niepodległości Polski w Lublanie**
Słowenia – Ambasada RP w Lublanie
  - 3 **Obchody Święta Niepodległości Polski w Londynie**
Wielka Brytania – KG RP w Londynie
  - 4 **Obchody Święta Niepodległości w Reykjavíku**
Islandia – KG RP w Reykjavíku
  - 4 **Obchody Święta Niepodległości Polski w Finlandii**
Finlandia – Ambasada RP w Helsinkach
  - 4 **Obchody Święta Niepodległości Polski w Irlandii**
Irlandia – Ambasada RP w Dublinie
  - 4 **Obchody Święta Niepodległości Polski w Grodnie**
Białoruś – KG RP w Grodnie
  - 5 **Obchody Święta Niepodległości w mińskim okręgu konsularnym**
Białoruś – Ambasada RP w Mińsku
  - 5 **Obchody Święta Niepodległości Polski w Irkucku**
Rosja – KG RP w Irkucku
  - 6 **Obchody Święta Niepodległości Polski we Lwowie**
Ukraina – KG RP w Lublanie
- KARTA POLAKA**
- 7 **O Karcie Polaka w gazecie petersburskiej**
Rosja – KG RP w Petersburgu
  - 7 **Sytuacja posłów polskich na Litwie – posiadaczy Kart Polaka**
Warszawa – DKP MSZ
- NOWA MIGRACJA**
- 8 **Konferencja „Aktualna sytuacja Polaków – migracji ekonomicznej w Anglii”**
Anglia – KG RP w Londynie
  - 9 **Powroty Polaków z Irlandii do Polski**
Irlandia – Ambasada RP w Dublinie
  - 9 **Przypadki oszukiwania polskich pracowników w Danii**
Dania – Ambasada RP w Kopenhadze
  - 9 **Świątlice dla dzieci polskich w Szkocji**
Wielka Brytania – KG RP w Edynburgu
  - 10 **Seminarium polsko-brytyjskie**
Wielka Brytania – Ambasada RP w Londynie
  - 10 **Prasa o wpływie migracji na rynek pracy w Irlandii**
Irlandia – Ambasada RP w Dublinie
  - 10 **Polacy górą w meczu piłki nożnej**
Irlandia – Ambasada RP w Dublinie
- POLSKIE I POLONIJNE ŚRODOWISKA I ORGANIZACJE**
- 11 **40. Walny Zjazd Kongresu Polonii Kanadyjskiej**
Kanada – KG RP w Toronto
  - 11 **Zebrań Zarządu Związku Polaków we Włoszech**
Włochy – KG RP w Katanii
  - 12 **Zjazd polonijny w Buffalo**
USA – Ambasada RP w Waszyngtonie
  - 12 **Grupa polskich kombatanów i sybiraków z wizytą w Estonii**
Estonia – Ambasada RP w Tallinie
  - 12 **60-lecie działalności SPK w Danii**
Dania – Ambasada RP w Kopenhadze

KULTURA I PROMOCJA

- 13 **Otwarcie wystawy „Polska przez stulecia”**
RPA – Ambasada RP w Pretorii
- 13 **Otwarcie filii Izby Handlowej „Polska–Brazylia” w stanie Paraná**
Brazylia – KG RP w Kurytybie
- 13 **Spotkanie w 30. rocznicę wyboru na Stolicę Piotrową Karola Wojtyły**
RPA – Ambasada RP w Pretorii
- 13 **Otwarcie Domu Holendersko-Polskiego w Amsterdamie**
Holandia – Ambasada RP w Hadze
- 14 **Jubileusz Polskiego Zespołu Folklorystycznego „Piastowie”**
Szwecja – KG RP w Sztokholmie
- 14 **„Polska jesień w Syberii Wschodniej”**
Rosja – KG RP w Irkucku
- 15 **Koncert poświęcony Zbigniewowi Herbertowi w ramach obchodów Święta Niepodległości Polski**
Słowacja – Ambasada RP w Bratysławie
- 15 **Wystawa prac plastyków polskich z Ukrainy, Litwy i Białorusi w Nowogródku**
Białoruś – KG RP w Grodnie
- 15 **Zamknięcie Roku Herberta w ramach obchodów Święta Niepodległości Polski**
Hiszpania – KG RP w Barcelonie

EDUKACJA POLONIJNA

- 16 **Uroczystość z okazji Dnia Nauczyciela**
Belgia – KG RP w Brukseli
- 16 **Otwarcie klasy – gabinetu nauki języka polskiego w Pierwomajsku**
Ukraina – KG RP w Odessie
- 16 **Zajęcia doskonalenia zawodowego nauczycieli języka polskiego**
Szwecja – KG RP w Sztokholmie
- 17 **Oświata polonijna na Łotwie**
Łotwa – Ambasada RP w Rydze
- 17 **Otwarcie gimnazjum polskiego w Dyneburgu**
Łotwa – Ambasada RP w Rydze
- 18 **IV Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Polskiej Macierzy Szkolnej**
Białoruś – KG RP w Grodnie

MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ, ROCZNICE

- 18 **64 rocznica wyzwolenia Bredy przez I Dywizję Pancerną gen. Maczka**
Holandia – Ambasada RP w Hadze
- 19 **Prasa moskiewska o Katyniu i polityce historycznej**
Rosja – Ambasada RP w Moskwie
- 20 **Restauracja nagrobków na cmentarzach Montmartre i Père Lachaise**
Francja – KG RP w Paryżu
- 20 **Jan Karski patronem skrzyżowania w Nowym Jorku**
USA – KG RP w Nowym Jorku
- 21 **Dzień Wszystkich Świętych w Irkucku**
Rosja – KG RP w Irkucku
- 21 **Dzień Pamięci Ofiar Politycznych Represji i Dzień Wszystkich Świętych**
Rosja – KG RP w Petersburgu
- 21 **Pamięć o zmarłych Polakach na Białorusi**
Białoruś – KG RP w Brześciu
- 21 **Charkowska gazeta o obchodach Święta Zmarłych**
Ukraina – KG RP w Charkowie
- 22 **Dzień Zaduszny w Maroku**
Maroko – Ambasada RP w Rabacie
- 22 **Dzień Zaduszny w Pakistanie**
Pakistan – KG RP w Karaczi
- 22 **Pamięć o zmarłych Polakach w Uzbekistanie**
Uzbekistan – Ambasada RP w Taszkencie
- 22 **Obchody Dnia Wszystkich Świętych we Lwowie**
Ukraina – KG RP we Lwowie
- 23 **Pamięć o zmarłych Polakach w Bolonii**
Włochy – KG RP w Mediolanie
- 23 **Obchody Dnia Wszystkich Świętych w hamburskim okręgu konsularnym**
Niemcy – KG RP w Hamburgu
- 24 **Dzień Wszystkich Świętych w Reykjavíku**
Islandia – KG RP w Reykjavíku
- 24 **Pamięć o zmarłych w Kairze**
Egipt – Ambasada RP w Kairze

POŻEGNANIA

- 25 **Odejście polskich marynarzy – weteranów II wojny światowej Czesława Marcinkowskiego i Władysława Słomy**
Szwecja – KG RP w Sztokholmie

OBCHODY 90. ROCZNICY ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI PRZEZ POLSKĘ

Obchody Święta Niepodległości Polski w Lublanie

Słowenia – Ambasada RP w Lublanie

8 listopada 2008 roku na zamku w Lublanie – z okazji Święta Niepodległości Polski – odbyło się uroczyste spotkanie z Polonią oraz przyjaciółmi Polski zamieszkałymi w Republice Słowenii.

Gościem specjalnym wieczoru był Piotr Zientarski, senator RP. Ambasador RP Piotr Kaszuba odznaczył w imieniu Prezydenta RP Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi RP dr Nikolaja Jeża – twórcę i dziekana Wydziału Polonistyki na Uniwersytecie w Lublanie, autora wielu przekładów literatury polskiej na język słoweński. Uhonorowany został także Prezes Towarzystwa Przyjaźni Słoweńsko-Polskiej – Janusz Klim, który za ofiarną działalność na rzecz społeczności polonijnej w Słowenii otrzymał medal senacki z rąk senatora P. Zientarskiego. Otwarta została wystawa „Drogi do Niepodległości”. Wieczór uświetnił koncert fortepianowy w wykonaniu Witolda Wardziukiewicza. Było to najliczniejsze, jak dotychczas, spotkanie polonijne w Słowenii, wzięło w nim udział ok. 200 osób.

Obchody 90 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości odnotował największy słoweński dziennik „Delo”, a w gazecie „Dnevnik”, drugim co do wielkości tytule na tamtejszym rynku prasowym, ukazała się obszerna wkładka poświęcona Polsce.

Obchody Święta Niepodległości Polski w Londynie

Wielka Brytania – KG RP w Londynie

8 listopada 2008 roku Polacy z Londynu i innych miast Wielkiej Brytanii w kilkutysięcznej grupie obchodzili 90. rocznicę odzyskania niepodległości.

Uroczystości rozpoczęły się od mszy w Katedrze Westminsterskiej. Następnie uczestnicy obchodów przemaszerowali trasą z katedry, m.in. przez ulicę Whitehall, blisko której mieści się siedziba premiera rządu brytyjskiego oraz wiele innych rządowych i reprezentacyjnych budynków, prowadzeni przez Orkiestrę Reprezentacyjną Marynarki Wojennej, która specjalnie na tę okazję przyleciała z kraju. Trasa przemarszu kończyła się na prestiżowym placu stolicy Wielkiej Brytanii – Trafalgar Square.

Na Trafalgar Square miały miejsce wystąpienia oficjalne zaproszonych gości, w tym posłów do Izby Gmian. Program artystyczny, oprócz tradycyjnych i okolicznościowych pieśni, zawierał kultowy w latach osiemdziesiątych utwór zespołu Lombard „Przeżyj to sam” wykonany przez lidera grupy Grzegorza Stróżniaka i licznie zgromadzonych Polaków reprezentujących wszystkie pokolenia emigracji.

W przygotowaniu obchodów uczestniczyła Polska Misja Katolicka, Konsulat Generalny RP, Attachat Obrony i organizacje polonijne, m.in.: Zjednoczenie Polskie w Wielkiej Brytanii, Stowarzyszenie Polskich Kombatantów, Związek Harcerstwa Polskiego, Polska Macierz Szkolna, Poland Street, Polish Professionals, Polish City Club, jak również OPZZ i brytyjskie związki zawodowe GMB i Unison. Rząd RP reprezentowany był przez sekretarza stanu w MSZ Jana Borkowskiego.

Obchody Święta Niepodległości w Reykjavíku

Islandia – KG RP w Reykjavíku

11 listopada 2008 roku w dniu Święta Niepodległości w KG RP w Reykjavíku odbyło się przyjęcie, w którym uczestniczyło około 100 zaproszonych gości, w tym przedstawiciele Polonii i władz islandzkich. Odbył się koncert kapeli góralskiej „Kabaret Truteń”, co spotkało się z entuzjastyczną reakcją gości.

Dziennik „Frettbladid” (12.11.08) zamieścił na pierwszej stronie relację z uroczystości w polskim konsulacie.

Dzień później konsulat zorganizował dla Polonii koncert kapeli góralskiej „Kabaret Truteń”. Zespół ten wystąpił ponadto z krótkim koncertem muzycznym dla pacjentów w największym szpitalu Landspítali w Reykjavíku.

Obchody Święta Niepodległości Polski w Finlandii

Finlandia – Ambasada RP w Helsinkach

9 listopada 2008 roku w sali Konserwatorium w Helsinkach odbył się uroczysty koncert z udziałem Podlaskiej Orkiestry Symfonicznej pod batutą Marcina Nałęcza-Niesiołowskiego. W czasie koncertu wykonano utwory polskich kompozytorów: Krzysztofa Pendereckiego, Zygmunta Stojowskiego oraz Mieczysława Karłowicza, a także utwór „Finlandia” Jeana Sibeliusa.

W uroczystościach udział wzięli liczni przedstawiciele akredytowanego w Helsinkach korpusu dyplomatycznego, reprezentanci fińskiego świata polityki i biznesu. Polonia reprezentowana była zarówno przez Zarządy i członków działających w tym kraju organizacji polonijnych – Związku Polaków w Helsinkach, Forum Polonia oraz Polonijnego Towarzystwa Oświatowo-Kulturalnego, jak i Polaków niezrzeszonych, którzy przybywają do Finlandii w celach turystycznych czy zarobkowych.

Obchody Święta Niepodległości Polski w Irlandii

Irlandia – Ambasada RP w Dublinie

8 listopada 2008 roku w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym w Dublinie odbył się uroczysty wieczór poetycko-muzyczny upamiętniający 90. rocznicę Odzyskania Niepodległości. Głównym punktem programu był recital gitarowy młodego zdolnego muzyka z Polski Marcina Skrzypczaka. Wykonawca włączył do programu m.in. poezję młodych polskich twórców – Ewy Lipskiej, Beaty Obertyńskiej oraz Jana Rybowicza.

W wieczorze, którego współorganizatorem była Ambasada RP w Dublinie, wzięło udział około 100 osób aktywnych w środowiskach polskich w Irlandii, członkowie i sympatycy Polish-Irish Society, zasłużone osobistości polskiego życia kulturalnego i społecznego.

9 listopada w kościele polskim pod wezwaniem św. Audena odprawiona została uroczysta msza w intencji ojczyzny. Mszę celebrował Rektor Polskiej Misji Katolickiej w Irlandii – ks. Jarosław Maszkiewicz.

Obchody Święta Niepodległości Polski w Grodnie

Białoruś – KG RP w Grodnie

W ramach obchodów 90. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości KG RP w Grodnie zainicjował i zorganizował szereg imprez głównie o charakterze kulturalnym.

7 listopada rozpoczęto obchody uroczystym koncertem Chóru Opery i Filharmonii Podlaskiej (pod kierownictwem artystycznym prof. Wioletty Bieleckiej) w Kościele Farnym w Grodnie. Podczas koncertu licznie zgromadzeni wierni wysłuchali utworów m.in. Borkowskiego, Góreckiego, Łuciuka, Łukaszewskiego i Nowowiejskiego.

10 listopada w Szkole Muzycznej w Grodnie odbył się koncert orkiestr dętych – z tej szkoły oraz ze szkoły średniej w Suchowoli. Oba zespoły zaprezentowały ciekawy i zróżnicowany program, wysoki poziom artystyczny, a w części finałowej zagrały razem kilka wybranych utworów. Koncert doskonale został przyjęty przez uczniów i pedagogów szkoły oraz zaproszonych gości. Koncert stanowi początek trwałej i ciekawej współpracy zespołów, pozwoli też na nawiązanie stałych kontaktów pomiędzy szkołami. Orkiestra z Grodna już została zaproszona na przyszłoroczny Europejski Festiwal Orkiestr Dętych, który corocznie odbywa się w Suchowoli w czasie wakacji.

10 i 11 listopada odbyły się w Lidzie i Grodnie koncerty fortepianowe duetu Mirosławy Lachowskiej i Edgara Wiersockiego (absolwentka i student ostatniego roku Akademii Muzycznej w Gdańsku), laureatów wielu ogólnopolskich i zagranicznych konkursów pianistycznych, zdobywców kilku prestiżowych nagród. Artyści wykonali „na cztery ręce” i „na dwa fortepiany” utwory Moniuszki, Paderewskiego, Chopina oraz klasyków światowych: Mozarta, Brahmsa, Schuberta, Poulenca i innych.

11 listopada w Kościele Farnym w Grodnie została odprawiona uroczysta msza w intencji ojczyzny, celebrowana przez ks. bpa Aleksandra Kaszkiewicza oraz wielu księży. Tego samego dnia w godzinach wieczornych w restauracji hotelu „Turist” miało miejsce przyjęcie, w którym uczestniczyli przedstawiciele organizacji polskich – Związku Polaków na Białorusi, Polskiej Macierzy Szkolnej, organizacji kombatanckich, Związku Plastyków Polskich, stypendystów Semper Polonia, reprezentanci środowisk twórczych i kół biznesowych Grodna, księża katolicy pod przewodnictwem ks. bpa Aleksandra Kaszkiewicza oraz przedstawiciele białoruskiej Cerkwi prawosławnej. Z Polski przybyli m.in. wojewoda podlaski Maciej Żywno, władze administracyjne Sokółki, konsul generalny RB w Białymstoku – Michał Aleksiejczyk, przedstawiciele warszawskiego oddziału IPN. Bankiet został poprzedzony koncertem przygotowanym przez młodzieżowy zespół „Grodzińskie Słowiki” prowadzony przez Alicję i Andrzeja Binertów. W

programie znalazły się m.in. popularne pieśni patriotyczne i legionowe, przedstawiono też genezę i okoliczności powstania „Roty”.

Od 11 listopada na estakadzie przed siedzibą konsulatu prezentowana była na dwudziestu plan-szach (w formie banerów) wystawa przygotowana przez Muzeum Wojska w Białymstoku, a poświęcona postaci Józefa Piłsudskiego zatytułowana „Od zesłańca do marszałka”. 12 listopada zaprezentowany został album, wydany przez IPN, „Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948”, autorstwa Jacka Pawłowicza (IPN), prowadzącego od kilku lat działalność badawczą i edukacyjną na Grodzieńszczyźnie.

Nie doszła do skutku inna, planowana w związku ze Świętem Niepodległości, impreza – turniej piłki siatkowej z udziałem polskich drużyn – z Polski i Białorusi. Powodem odwołania turnieju była odmowa udostępnienia sali sportowej w szkole polskiej w Grodnie przez władze miasta. W odpowiedzi pi-semnej wskazano, że udostępnienie takie mogłoby nastąpić po spełnieniu wymogów rozporządzenia prezydenta RB „O organizacji imprez masowych” i uzyskaniu uprzedniej zgody uznawanego przez władze Związku Polaków na Białorusi.

Obchody Święta Niepodległości w mińskim okręgu konsularnym

Białoruś – Ambasada RP w Mińsku

7–12 listopada 2008 roku w mińskim okręgu konsularnym odbyły się uroczystości i spotkania z okazji 90. rocznicy odzyskania niepodległości. W uroczystościach wzięli udział senatorowie RP – Stanisław Gogacz i Tadeusz Skorupa. 9 listopada w katedrze mińskiej została odprawiona msza, celebrowana przez abp mińsko-mohylewskiego T. Kondrusiewicza. Tego samego dnia odbyło się przyjęcie dla środowisk polskich, poprzedzone koncertem w wykonaniu chórów polonijnych z Białorusi i Polski. 10 listopada w Mińsku w uroczystym przyjęciu z okazji święta narodowego uczestniczyli m.in. przedstawiciele polskich środowisk w RB i goście z Polski. Przyjęcie poprzedził uroczysty koncert w filharmonii.

Polscy senatorowie Stanisław Gogacz i Tadeusz Skorupa, oprócz Mińska, gdzie spotkali się m.in. z zarządem mińskiego oddziału ZPB, odwiedzili także kilka miejscowości. W Smolanach na cmentarzu zapalono znicze na grobie Tomasza Zana, poety i współzałożyciela Towarzystwa Filomatów oraz jego rodziny, a w Lenino – na grobach poległych 12.10.1943 r. żołnierzy polskich. W katedrze w Mohylewie odbyła się msza św. w intencji narodu polskiego, po której senatorowie spotkali się z przedstawicielami miejscowych Polaków. W Rubieżewiczach odwiedzili miejscową nauczycielką języka polskiego – Nelli Grigoriewą, która w ramach zajęć fakultatywnych prowadzi w szkole pracownię języka polskiego, a także polonijny teatr młodego aktora. Delegacja senatorów zapaliła znicze na cmentarzu w Rakowie na grobach zmarłych działaczy ZPB – m.in. Józefy Waraksy i Ireny Sakowiec. W kościele w Iwieńcu odbyła się msza, po której senatorowie uczestniczyli w Domu Polskim w koncercie miejscowych zespołów i w spotkaniu z miejscowymi Polakami.

Obchody Święta Niepodległości Polski w Irkucku

Rosja – KG RP w Irkucku

Z okazji 90-lecia Odrodzenia Niepodległości Polski w KG odbyło się przyjęcie z udziałem działaczy polonijnych z Syberii Wschodniej, duchownych, przedstawicieli władz obwodowych i miejskich, elit gospodarczych, społecznych i kulturalnych. a także liderów grup narodowościowych – Litwinów, Białorusinów i Żydów.

O polskim święcie narodowym – z migawkami z przyjęcia – kilkakrotnie informowała miejscowa telewizja STS. Uczestnicy ocenili spotkanie jako znaczące i najbardziej „europejskie” wydarzenie towarzyskie w tym mieście. Było ono potwierdzeniem rosnącej pozycji polskiego konsulatu w Irkucku i samo w sobie przyczyniło się do umocnienia autorytetu zarówno placówki, jak i miejscowej Polonii.

11 listopada, z inicjatywy KG RP w Irkucku, w tzw. polskim kościele w Irkucku (udostępnianym przez miejscową filharmonię na msze) odprawiona została uroczysta msza za ojczyznę w języku polskim. Mszy przewodniczył ks. biskup diecezji irkuckiej – Kirill Klimowicz, kazanie wygłosił wikariusz generalny – ks. Włodzimierz Siek. Po mszy przewodniczący Polskiej Autonomii Kulturalnej „Ogniwo” – Eugeniusz Wrzeszcz, przekazał na ręce konsula generalnego życzenia z okazji święta narodowego.

16 listopada w czasie niedzielnej mszy uczczona została pamięć przywódców Powstania Zabajkałskiego, rozstrzelanych na przedmieściach Irkucka 16 listopada 1866 r.

11 listopada w „Wostoczno-Sibirskoj Prawdie” został opublikowany obszerny wywiad z konsulem generalnym – Piotrem Marciniakiem. Wywiad dotyczył historycznych okoliczności odzyskania przez Polskę niepodległości, pokazania relacji polsko-syberyjskich na tle zesłańczej przeszłości, zadań konsulatu w Irkucku, a także relacji między społeczeństwami Polski i Rosji. W trakcie rozmowy konsul wspomniał

m.in. o niezrealizowanym projekcie ustanowienia w Irkucku pomnika upamiętniającego rozstrzelanych w 1866 r. przywódców Powstania Zabajkalskiego.

W związku z 90. rocznicą uzyskania niepodległości przez Polskę, KG w Irkucku zorganizował cykl imprez kulturalnych pod hasłem „Polska jesień w Syberii Wschodniej” (zob. rozdział „Kultura i promocja”).

Obchody Święta Niepodległości Polski we Lwowie

Ukraina – KG RP w Lublanie

Obchody rozpoczęły się 11 listopada uroczystą mszą, odprawioną na Cmentarzu Orłąt Lwowskich w intencji ojczyzny oraz bohaterów poległych za jej niepodległość, z udziałem wielu Polaków lwowskich, przedstawicieli organizacji polskich na Ukrainie i konsulatu polskiego na czele z konsulem generalnym.

Celebrujący nabożeństwo ks. proboszcz parafii pw. św. Antoniego – Władysław Lizun, zaapelował o pamięć i wierność polskim korzeniom oraz zachowanie polskiej tożsamości w demokratycznym i niepodległym państwie ukraińskim. Podkreślił, iż w dzisiejszych czasach nie ma potrzeby ukrywania swojej narodowości, a polskość powinna być powodem do dumy, w szczególności dla młodego pokolenia Polaków na Ukrainie. Po nabożeństwie odbyła się krótka uroczystość składania wieńców na Płycie Głównej Grobu Nieznanego Żołnierza przez w asyście warty honorowej harcerzy Hufca „Barć” Harcerstwa Polskiego na Ukrainie.

12 listopada w Operze Lwowskiej wystąpili artyści Operetki Warszawskiej ze spektaklem „Księżniczka Czardasza”. Wśród gości obecni byli m.in. abp Mieczysław Mokrzycki, hierarchowie Kościoła greckokatolickiego, ukraińskich Kościołów prawosławnych, Kościoła ormiańskiego oraz goście z Polski, m.in. wicemarszałek Senatu RP – Marek Ziółkowski, senator Łukasz Abgarowicz, posłowie Marek Kuchciński oraz Andrzej Ćwierz, a także delegacje samorządów i administracji państwowej województw przygranicznych. Stronę ukraińską reprezentował wicegubernator obwodu lwowskiego p. Walery Piatak oraz delegacje administracji obwodowej i samorządu miejskiego Lwowa.

Wśród artystów zaproszonych do Lwowa nie zabrakło także znanych aktorów scen polskich, m.in. Grażyny Szapolowskiej i Jana Nowickiego.

Koncert został przyjęty gromkimi brawami zarówno Polaków, jak i Ukraińców. Goście konsulatu mieli również okazję obejrzenia w holu Opery Lwowskiej wystawy fotografii „Milczący świadkowie”, autorstwa lwowskiego fotografika – Aleksego Iutina. Zdjęcia przedstawiają ginące ślady polskości Lwowa, w tym detale architektoniczne, tabliczki z nazwami ulic, przedwojenne reklamy itp., zarejestrowane przez artystę na przestrzeni ostatnich 30 lat.

***

O przebiegu obchodów Święta Niepodległości Polski w Bratysławie i Barcelonie połączonych z zamknięciem Roku Herberta można przeczytać w rozdziale „Kultura i promocja”

KARTA POLAKA

O Karcie Polaka w gazecie petersburskiej

Rosja – KG RP w Petersburgu

W. Nikolajew, „Karta Polaka, panowie”, „Sankt-Petersburskie Wiedomosti”, 10.11.2008 r.

W rezultacie zorganizowanej przez placówkę 7 października konferencji prasowej, poświęconej Karcie Polaka w najstarszej gazecie w Sankt Petersburgu „Sankt Petersburskie Wiedomosti” ukazał się artykuł na ten temat. Autor artykułu precyzyjnie przedstawił procedurę otrzymania Karty Polaka i wynikające z niej przywileje dla właściciela tego dokumentu.

Sytuacja posłów polskich na Litwie – posiadaczy Kart Polaka

Warszawa – DKP MSZ

W wyniku ostatnich wyborów do Sejmu RL posłami zostało trzech przedstawicieli polskiej mniejszości reprezentujących Akcję Wyborczą Polaków na Litwie. Dwaj z nich - Waldemar Tomaszewski i Michał Mackiewicz są posiadaczami Kart Polaka, które wręczył im osobiście Prezydent RP Lech Kaczyński w czasie wizyty na Litwie w czerwcu br. Kwestia posiadania przez nowo wybranych parlamentarzystów Karty Polaka wywołała podjęcie działań poddających w wątpliwość ich lojalność wobec Republiki Litewskiej. Inicjatywę w tej sprawie podjął poseł partii konserwatywnej Gintaras Songaila, który zażądał od Głównej Komisji Wyborczej, aby odebrać im mandaty poselskie ze względu na fakt posiadania Karty Polaka. Komisja uznała, że sprawa nie leży w jej kompetencjach i postanowiła zwrócić się do Sejmu RL, by ten poprosił Sąd Konstytucyjny o wykładnię, czy otrzymanie Karty Polaka jest jednoznaczne ze złożeniem przysięgi lub przyjęciem zobowiązań wobec RP. Sejm RL decyzji w tej sprawie jak na razie nie podjął.

W chwili obecnej Departament Prawny Sejmu RL przygotowuje wniosek w sprawie Karty Polaka. 24 listopada nowo obrany przewodniczący Sejmu RL Arunas Valinskas spotkał się z posłami AWPL W. Tomaszewskim i M. Mackiewiczem. Po spotkaniu odmówił jednak szerszego komentarza w tej sprawie, oświadczając jedynie, że „w zależności od tego, jaki to będzie wniosek, Sejm podejmie decyzje, czy zwróci się do Sądu Konstytucyjnego, czy też nie”.

W opinii MSZ RP, analiza prawna odpowiednich przepisów litewskich jak również prawa międzynarodowego wykazuje, że przyjęcie Karty Polaka nie stanowi przesłanki prawnej do kwestionowania lojalności posłów wobec RL. Prawo do swobodnego wyrażenia tożsamości narodowej jest zgodne z prawem litewskim, *Traktatem Polsko-Litewskim* jak i *Konwencją Ramową RE o ochronie mniejszości narodowych*.

Ustawa o Karcie Polaka nie tworzy stosunku lojalności z państwem polskim, lecz jedynie potwierdza więź z narodem polskim, który z przyczyn historycznych, politycznych i ekonomicznych od ponad 200 lat żyje nie tylko w Polsce, ale jest rozproszony w świecie. Polska w swojej polityce wobec Polaków za granicą, pielęgnując ich związki kulturowe, językowe i emocjonalne z macierzą, podkreślała zawsze, że nie naruszają one lojalności obywateli w stosunku do krajów, w których ci Polacy żyją. *Ustawa o Karcie Polaka* nie zmienia tego stanowiska. Posiadacze Karty Polaka nie stają się obywatelami polskimi, a jedynie podpisują oświadczenie o przynależności do narodu polskiego. W ocenie MSZ RP, polityczna akcja posła G. Songaila nie jest adekwatna do stanu relacji polsko-litewskich, odbiega też od standardów przyjętych w Europie. Tym niemniej dalsza kontynuacja tej sprawy poprzez publiczne podważanie lojalności posłów wobec państwa litewskiego może mieć negatywne konsekwencje dla relacji dwustronnych między dwoma krajami.

W sprawie tej szereg interwencji podejmował Konsulat Generalny RP w Wilnie i ambasador RP. 17 listopada podsekretarz stanu w MSZ Andrzej Kremer spotkał się – z inicjatywy polskiego MSZ - z ambasadorem Republiki Litewskiej Egidijusem Meilūnasem. Poinformował go, że władze polskie oraz polska opinia publiczna ze zdziwieniem przyjęły podjęcie na Litwie przez niektóre środowiska polityczne oraz instytucje państwowe działań poddających w wątpliwość lojalność wobec RL dwóch posłów polskiej narodowości.

Litewskie MSZ RL wydało 15 listopada opinię, że Karta Polaka nie jest zobowiązaniem wobec państwa polskiego. Posłowie W. Tomaszewski i M. Mackiewicz przekazali je przewodniczącemu Sejmowi A.Valinskasowi.

NOWA MIGRACJA

Konferencja

„Aktualna sytuacja Polaków – migracji ekonomicznej w Anglii”

Anglia – KG RP w Londynie

25 października 2008 roku Ognisku Polskim w Londynie odbyła się konferencja zorganizowana przez KG RP w Londynie poświęcona aktualnej sytuacji Polaków – migracji ekonomicznej w Anglii.

Uczestnikami spotkania byli przedstawiciele organizacji polonijnych oraz brytyjskich organizacji rządowych i pozarządowych, w tym związków zawodowych. Na konferencji gościli przedstawiciele władz polskich z wiceministrem spraw zagranicznych – Janem Borkowskim oraz ambasadorem RP w Wielkiej Brytanii – Barbarą Tuge-Erecińską.

Min. Jan Borkowski podkreślił priorytetowe znaczenie organizacji polonijnych będących dla MSZ partnerami w realizacji polonijnej polityki na terenie Wielkiej Brytanii. Wymienił główne kierunki działań resortu w tym zakresie, mające koncentrować się przede wszystkim na zapewnieniu lepszego dostępu do polskiej oświaty, kultury i nauki (m.in. poprzez stworzenie strategii nauczania języka polskiego za granicą oraz zwiększenie oferty studiów w Polsce), utrzymaniu łączności między pokoleniami starej i młodej emigracji, wzmocnieniu działań promujących Polskę poprzez większe zaangażowanie organizacji polonijnych, sprawniejszą obsługę obywateli polskich przez urzędy konsularne, popieranie aktywności Polaków w brytyjskich instytucjach samorządowych, zmianę prawa wyborczego pozwalającą na wprowadzenie głosowania korespondencyjnego oraz wydanie nowej wersji poradnika „Jak żyć i pracować w Wielkiej Brytanii”.

Amb. B. Tuge-Erecińska zaznaczyła, że rolą polskich placówek jest udzielanie polskich obywatelom pomocy konsularnej, a także polityczne wspieranie ich starań o uzyskanie należytego statusu w państwach zamieszkania. Rolą placówek nie jest jednakże odtwarzanie struktur administracyjnych za granicą, tylko udzielanie poparcia i pomocy, zwłaszcza w okresach, kiedy zaangażowanie placówek jest szczególnie uzasadnione, np. w odniesieniu do przewidywanego ryzyka wzrostu napięć społecznych związanych z pogarszającą się sytuacją gospodarczą w Anglii.

Dążenie do zacieśnienia współpracy i poparcia dla inicjatyw podejmowanych przez przedstawicieli polskich organizacji w Wlk. Brytanii znalazło wyraz także w wypowiedziach reprezentantów Sejmu i Senatu.

Na znaczenie utrzymania tożsamości narodowej w działaniach organizacji polonijnych zwróciła uwagę m.in. prezes Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych – Helena Miziniak, podkreślając fakt organizowania podobnych spotkań dotyczących Polaków masowo wyjeżdżających do innych krajów jedynie przez placówkę konsularną w Londynie. Zwróciła uwagę na wysokie koszty rejestracji w Working Registration Scheme, na potrzebę upowszechniania broszury „Jak żyć i pracować w Wielkiej Brytanii” wśród potencjalnych migrantów, jeszcze przed ich wyjazdem z kraju. Przekazała informację dotyczącą zaawansowanych prac w MEN dostosowujących programy szkół (www.polska-szkola.pl).

Wielu uczestników mówiło o integracji dawnej i nowej emigracji – m.in. Andrzej Morawicz, prezes londyńskiego Ogniska Polskiego, podkreślił konieczność udzielania poparcia przez „stare” organizacje dla działań młodych stażem organizacji polskich, z racji powiększającego się ich udziału w reprezentacji społeczności Polaków na terenie Wielkiej Brytanii.

O znaczeniu Kościoła i „polskich” parafii na terenie Anglii i Walii, których jest ponad 100 (pracuje tam ok. 200 księży), mówił ks. Bronisław Gostomski, dziekan Dekanatu Północ w Londynie oraz proboszcz parafii w dzielnicy Hammersmith. Ksiądz zaapelował o okazywanie troski osobom dotkniętym nalogami alkoholizmu czy narkomanii, więźniom w zakładach karnych. Nie potwierdził, na podstawie liczby udzielanych posług wśród parafian, zjawiska masowego powrotu Polaków do kraju. Jednocześnie podkreślił, że migracja jest raczej w fazie pewnej stabilizacji, tj. nie obserwuje się już dalszego masowego napływu nowych migrantów.

Nadal obserwowana jest znaczna dynamika w zakresie zmian mających znaczenie dla sytuacji Polaków, np. w związku ze zmianami w sytuacji gospodarczej, zmieniającymi się perspektywami zarobkowymi w różnych regionach kraju, a także w innych państwach europejskich.

W wystąpieniach uczestników przedstawiony został duży wachlarz działań wielu polskich organizacji na terenie Wlk. Brytanii, dostosowanych do różnorodności specyfiki sytuacji Polaków przebywających w różnych regionach kraju i zatrudnionych w różnych dziedzinach gospodarki. Wiele organizacji buduje relacje z lokalnymi samorządami, policją i innymi instytucjami brytyjskimi, co w perspektywie

przynosi poprawę sytuacji społeczności polskiej w danym regionie i ma korzystny wpływ na wizerunek Polaków. W działaniach polskich ośrodków coraz istotniejsze miejsce zajmują sprawy edukacji, kultury i organizacji wydarzeń artystycznych. Przedstawiciele tych organizacji podkreślali pilną potrzebę stworzenia możliwości dla efektywniejszej wymiany informacji pomiędzy różnymi regionami kraju i lepszej koordynacji działań organizacji, w związku z ich liczebnym wzrostem i ze zmianami strukturalnymi wśród nowej migracji polskiej.

Informacje o organizacjach, roztaczających wieloaspektową opiekę nad Polakami w Wielkiej Brytanii, udzielających np. porad prawnych, znajdują się na stronie internetowej Konsulatu Generalnego RP w Londynie www.londynkg.polemb.net.

Powroty Polaków z Irlandii do Polski

Irlandia – Ambasada RP w Dublinie

„Spadek liczby miejsc pracy w Irlandii i wzrost gospodarczy Polski sprawiają, że Polacy tłumnie opuszczają wyspę”, „Evening Herald”, 28.10.2008

Z 1.2 miliona Polaków, którzy przybyli do Irlandii i Wielkiej Brytanii, 400 tys. może stracić pracę. W 2004 roku Irlandia otworzyła swój rynek pracy dla nowych członków Unii Europejskiej, by utrzymać wzrost gospodarczy. Teraz emigranci stopniowo wracają. Według szacunków irlandzkiego Instytutu badań ekonomicznych, po raz pierwszy w ciągu ostatnich 14 lat, liczba emigrantów opuszczających Irlandię w przyszłym roku przewyższy liczbę przyjezdnych. W ciągu ostatnich 12 miesięcy około 30 tys. imigrantów opuściło wyspę, a kolejne 35 tys. uczyni to w 2009 r. Ekonomista J. Power wyraził opinię, że „Ludzie reagują na zmiany w gospodarce, co jest szczególnie widoczne w tak małym kraju, jak Irlandia, w której rozwój emigranci włożyli wielki wkład”.

Przypadki oszukiwania polskich pracowników w Danii

Dania – Ambasada RP w Kopenhadze

Christina Boutrup, „Wizerunek Danii w Polsce pogarsza się”, „Fyens Stiftstidende”, 1.11.2008

„Dania jest zależna od siły roboczej z Polski i innych państw Europy środkowo-wschodniej. Tymczasem wizerunek Danii w Polsce psują liczne przypadki oszukiwania polskich pracowników przez duńskie firmy rekrutacyjne. Przykładem niewłaściwego traktowania Polaków przez duńskich pracodawców są RS i MK, którzy już po miesiącu pracy w Danii otrzymali przymusowy urlop, a po odmowie podjęcia urlopu – wypowiedzenie. Zatrudniająca ich duńska firma rekrutacyjna JSC Recruitment ogłosiła upadłość, a w jej miejsce powstała firma Jobpower Aps., od której Polakom trudno jest odzyskać zaległe należności.

Zdaniem dyrektora ds. rozwoju regionalnego regionu Syddanmark, Mikkela Hemmingsena, rosnąca liczba nadużyć duńskich pracodawców wobec pracowników z Polski może mieć negatywny wpływ na rynek pracy w Danii: «Jeśli stworzy się wizerunek Danii, jako miejsca, w którym można zostać oszukanym, będzie to ogromny problem dla naszego przyszłego rozwoju, ponieważ przedsiębiorstwom ciągle brakuje siły roboczej».

Niezadowolony z pogarszającego się wizerunku Danii w Polsce jest również kierownik Wydziału Handlowego Ambasady KD w Warszawie, Soren Jorgensen: «Ogólny wizerunek Danii w Polsce jest pozytywny, dlatego bardzo denerwujące są historie, które wpływają na jego pogorszenie».

Przewodniczący Polsko-Duńskiego Forum Biznesu, Philip S. Thorsen, ocenia sytuację następująco: «Jesteśmy jednym z tych krajów, które nigdy nie najeżdżały na Polskę i to daje nam dobry punkt wyjścia. Ale Polakom nie podoba się, że ich rodacy są traktowani jak obywatele drugiej kategorii. Nikt tego nie lubi, a zwłaszcza Polacy».

Świetlice dla dzieci polskich w Szkocji

Wielka Brytania – KG RP w Edynburgu

Od 1 listopada 2008 roku rozpoczęła się realizacja projektu „Świetlice dla dzieci i młodzieży”. Projekt został przygotowany przez zespół nauczycieli i wychowawców we współpracy z KG RP w Edynburgu oraz instytucjami szkockimi. Zajęcia skierowane są do dzieci i młodzieży w wieku od 5 do 16 lat z terenu: Glasgow, Motherwell, Airdrie oraz Cumbernauld. Celem realizowanego projektu jest przede wszystkim pomoc w lepszej integracji ze społecznością szkocką, odnalezienie własnego miejsca w najbliższym środowisku, ale także rozwój własnych zainteresowań oraz przyjemne spędzanie wolnego czasu. W ramach świetlic zorganizowano m.in. zajęcia integracyjne dla dzieci i młodzieży polskiej z dziećmi i mło-

dzieżą szkocką, wycieczki szlakami historii polskiej i szkockiej, tematyczne imprezy okolicznościowe, zajęcia artystyczne, wspomagające naukę języka angielskiego, punkt konsultacyjny dla dzieci i młodzieży potrzebujących pomocy w sytuacjach kryzysowych.

Zajęcia świetlicowe prowadzone są w formie zbliżonej do zorganizowanych w tym roku półkolonii letnich, w których uczestniczyło około 80 dzieci z terenu całej Szkocji. Dzięki hojności sponsorów i darczyńców udało się zapelnąć dzieciom wolny czas w sposób interesujący, przyjemny, wzbogacający wiedzę i doświadczenia. Odbyły się m.in. liczne wycieczki krajoznawcze, spotkania z ciekawymi ludźmi, zabawy i gry integracyjne.

Seminarium polsko-brytyjskie *Wielka Brytania – Ambasada RP w Londynie*

12 listopada w Izbie Gmin – w ramach seminarium poświęconego stosunkom polsko-brytyjskim – odbyła się dyskusja poświęcona masowej obecności Polaków w Wielkiej Brytanii. Seminarium zostało zorganizowane przez Grupę Parlamentarną *Polska* w brytyjskim parlamencie we współpracy z British-Polish Chamber of Commerce (BPCC). W spotkaniu uczestniczyła grupa deputowanych do Izby Gmin, delegacja Prezydium Polsko-Brytyjskiej Grupy Parlamentarnej oraz przedstawiciele organizacji polskich w WB. Miarą sukcesu seminarium była wysoka frekwencja.

Seminarium podzielono na trzy segmenty tematyczne: rozwijanie stosunków polsko-brytyjskich, główne wyzwania stojące przed Polakami w WB oraz sukcesy Polaków w WB. Seminarium zainauguowały wystąpienia Ambasador RP w Londynie i J. Mokrzyckiego, prezesa Zjednoczenia Polaków w WB. W poszczególnych panelach wystąpili m.in. P. Kaczmarczyk, członek Grupy Doradców w KPRM, G. Karpiński – przewodniczący Polsko-Brytyjskiej Grupy Parlamentarnej, M. Oxley – dyrektor BPCC, E. Brzeska – prezes POSK, prof. W. Falkowski – rektor PUO, oraz liczni przedstawiciele organizacji skupiających najnowszą emigrację polską, w tym Polish City Club (PCC), Polish Professionals, Poland Street.

Uczestnicy seminarium zastanawiali się nad warunkami sukcesu Polaka w WB, uwarunkowaniach społecznych i ekonomicznych obecnej emigracji i jej skutkach dla gospodarki polskiej i brytyjskiej. Formułowano zastrzeżenia do sposobu prezentowania niektórych spraw związanych z obecnością Polaków w WB przez brytyjską prasę. Seminarium pozwoliło pogłębić zainteresowanie brytyjskich parlamentarzystów, ekspertów, mediów sprawami Polaków w WB.

Prasa o wpływie migracji na rynek pracy w Irlandii *Irlandia – Ambasada RP w Dublinie*

Ruadhan Mac Cormaic, „Udział imigrantów w irlandzkim rynku pracy wyższy, niż w innych krajach UE”, „Irish Times”, 20.11.2008.

„Do Irlandii trafiło proporcjonalnie najwięcej pracowników z 10 krajów, które wstąpiły do UE w 2004 r., aniżeli do jakiegokolwiek innego kraju «starej 15». Według raportu KE, pracownicy z tych krajów stanowią ok. 5% zatrudnionych w Irlandii. Druga na liście znalazła się WB (1,2%). Z badań wynika, że spośród krajów «starej 15» tylko w przypadku Irlandii i Luksemburga ilość pracowników, która przybyła z krajów UE, była wyższa aniżeli z krajów trzecich. Irlandia stała się drugim kierunkiem wyjazdowym decydujących się na emigrację Polaków – 17% z nich wybrało ten kraj, podczas gdy 60% trafiło do WB, a 11% – do Niemiec. Obraz migracji – po rozszerzeniu UE – wskazuje na jej tymczasowość: wielu obywateli krajów Europy Środkowej i Wschodniej przemieszcza się do kolejnych państw członkowskich i poza UE. Raport pozytywnie ocenił wpływ migracji na gospodarki krajów UE i wezwał kraje Europy Zachodniej, które nadal nie otworzyły w pełni rynku pracy, do uczynienia tego w jak najkrótszym czasie”.

Polacy górą w meczu piłki nożnej *Irlandia – Ambasada RP w Dublinie*

Caitrina Cody, „Irlandia pozostawiona z czerwoną twarzą po polskim doping”, „Irish Independent”, 20.11.2008,

Wieczór 19 listopada w Dublinie był polskim świętem ze względu na towarzyski mecz w piłkę nożną, który odbył się na stadionie Croke Park. Polscy kibice byli dobrze przygotowani, maszerowali w kierunku stadionu w zdyscyplinowany sposób, machając flagami, co stanowiło kontrast ze słabo na tym tle zorganizowanymi kibicami gospodarzy. „Irish Independent” podkreślił, że polska społeczność przywitała narodowy zespół w swojej „zaadoptowanej ojczyźnie”. Ankietowani Polacy wskazywali, że żyje im się w Irlandii lepiej, aniżeli miało to miejsce wcześniej, a polska społeczność jest lepiej zorganizowana.

Komentarz placówki: Mecz odbył się w znakomitej atmosferze. Polscy kibice dopingowali zespół narodowy bardzo entuzjastycznie, co zostało podkreślone przez irlandzkie media. Sportowe wydarzenie jakim był mecz piłki nożnej, potwierdziło, że relacje między społecznością polską a Irlandczykami są dobre.

POLSKIE I POLONIJNE ŚRODOWISKA I ORGANIZACJE

40. Walny Zjazd Kongresu Polonii Kanadyjskiej

Kanada – KG RP w Toronto

16–19 października 2008 roku w Centrum Kultury im. Jana Pawła II w Mississauga odbył się 40. Walny Zjazd Kongresu Polonii Kanadyjskiej połączony z uroczystymi obchodami 75-lecia istnienia Kongresu.

W oficjalnym otwarciu Zjazdu udział wzięli m.in. burmistrz Mississauga Hazel McCallion, goście z Polski – senator Andrzej Person, przewodniczący Senackiej Komisji ds. Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, oraz Artur Kozłowski, dyrektor Biura Polonijnego Senatu RP, konsul generalny Marek Ciesielczuk oraz media polonijne. Odczytane zostały listy gratulacyjne, które na ręce prezesa Zarządu Głównego KPK Władysława Lizonia skierował prezydent RP Lech Kaczyński i marszałek Senatu RP Bogdan Borusewicz.

Uczestnicy Zjazdu dokonali wyboru prezesa Zarządu Głównego KPK, którym przez akklamację, został wybrany na drugą kadencję Władysław Lizoń. Pierwszym wiceprezesem ZG KPK pozostał dr Jarosław Nowinka z Alberty, a wiceprezesem do spraw polskich Jerzy Barycki. Przewodniczącym Rady Kongresu został również dotychczasowy przewodniczący Jan Cytowski z okręgu KPK Toronto.

W uroczystym bankiecie wzięli ponadto udział wybrani w ostatnich wyborach do parlamentu federalnego Kanady parlamentarzyści polskiego pochodzenia z Partii Liberalnej – Bonnie Crombie, Andrzej Kania i Borys Wrześniewski. Z kolei Bob Dechert ze zwycięskiej Partii Konserwatywnej przekazał gratulacje od premiera Kanady Stephena Harpera. Ambasador P. Ogrodziński odczytał list premiera Donalda Tuska, senator A. Person złożył delegatom na Zjazd życzenia w imieniu Marszałka Senatu RP, okolicznościowe przemówienie wygłosił także konsul generalny M. Ciesielczuk.

W programie Zjazdu znalazło się także spotkanie z młodzieżą z uniwersytetów kanadyjskich, z których większość brała udział w programie „Polska w Górach Skalistych 2008”, organizowanym co dwa lata przez Stowarzyszenie Polsko-Kanadyjskie z Calgary. Konferencja organizowana jest dla studentów polskiego pochodzenia z Kanady i Stanów Zjednoczonych z udziałem wybitnych wykładowców. W tegorocznej edycji programu udział wzięli m.in. Norman Davis, Eli Rubinstein, Wanda Urbańska. Młodzież przedstawiła swoją propozycję współpracy z KPK, w tym zorganizowanie w maju 2009 konferencji dla studentów w Ottawie.

Senator A. Person, dyrektor A. Kozłowski i konsul generalny M. Ciesielczuk – w asyście pocztów sztandarowych organizacji kombatanckich – złożyli wieniec pod Pomnikiem Katyńskim w Toronto, po czym spotkali się z weteranami polskimi.

W czasie spotkania gości z Polski z profesorem Tamarą Trojanowską, kierującą polonistyką na Uniwersytecie Torontońskim, omawiano program „Polskich Studiów” na tym uniwersytecie. Jest to jeden z największych programów uniwersyteckich w Ameryce Północnej i jedyny kształcący na poziomie magistra. W jego ramach dostępne są kursy języka polskiego na trzech poziomach, umożliwiające studentom innych kierunków i wydziałów wybór języka polskiego jako pełnoprawnego kursu uzupełniającego ich główny kierunek studiów. Rozmowa dotyczyła m.in. możliwości dofinansowania działalności polonistyki ze środków budżetu RP.

Senator A. Person wziął następnie udział w konferencji prasowej z mediami polonijnymi, zorganizowanej w siedzibie KG oraz udzielił wywiadu dla polskiego programu OMNI TV.

Zebranie Zarządu Związku Polaków we Włoszech

Włochy – KG RP w Katanii

18–19 października 2008 r. w siedzibie Konsulatu Generalnego RP w Katanii, odbyło się zebranie Zarządu Związku Polaków we Włoszech. W obradach wzięli udział liczni delegaci organizacji i instytucji polonijnych zrzeszonych w ZPwW, przedstawiciele polskich władz, placówek dyplomatycznych i urzędów

konsularnych we Włoszech oraz osoby duchowne. Spotkanie stało się okazją do przedstawienia przez środowiska Polonii włoskiej aktualnych problemów, z którymi na co dzień borykają się działacze (migracja zarobkowa, nauczanie języka polskiego dzieci i młodzieży, problem bezdomności, pomocy prawnej dla Polaków, etc.), i poszukiwaniem sposobów ich rozwiązania. Goście odpowiadali m.in. na pytania dotyczące możliwości dofinansowania działalności organizacji polonijnych przez instytucje w Polsce zajmujące się pomocą Polakom mieszkającym za granicą.

Wieczorem odbyła się uroczysta kolacja uświetniona występem artystycznym miejscowego zespołu folklorystycznego. Następnego dnia delegaci i zaproszeni goście wzięli udział we mszy dla Polaków odprawionej przez ks. Tomasza Bloka SDB w Salezjańskim Oratorium św. Filipa Nereusza.

Zjazd polonijny w Buffalo

USA – Ambasada RP w Waszyngtonie

25 października 2008 r. w Buffalo odbył się doroczny zjazd miejscowej Polonii, zorganizowany przez Kongres Polonii Amerykańskiej. W spotkaniu uczestniczyło ok. 400 osób reprezentujących różne środowiska polonijne zamieszkujące rejon północno-zachodniego stanu Nowy Jork. Przybyli m.in. prezes KPA – Franciszek Spuła, biskup polskiej parafii w Buffalo – Edward Grosz, oraz były prezes miejscowego KPA – Joseph Macieląg, jak również wysokiej rangi urzędnicy stanu polskiego pochodzenia.

Ambasador RP w Waszyngtonie – Robert Kupiecki, wraz z prezesem oddziału KPA w Buffalo – Richardem Soleckim wręczyli nagrody za wybitne osiągnięcia zawodowe kobietom polskiego pochodzenia. Nagrody otrzymały Christine Jozwiak, Renee Harzewski, Eileen Koteras, Ann Mikoll, Christie Nowak, Joan Sulewski, Mira Szramek oraz Alfreda Słomiński.

Ambasador przedstawił kierunki polskiej polityki zagranicznej, w tym polonijnej. Podkreślił zainteresowanie władz polskich wzrostem aktywności przedstawicieli Polonii na wszystkich szczeblach amerykańskiej lokalnej i federalnej struktury politycznej.

W spotkaniu wzięli udział również amerykańscy kandydaci, ubiegający się o różne stanowiska we władzach miejscowych i federalnych, którzy nie są związani etnicznie z Polonią. Świadczyć to może o tym, iż tuż przed wyborami 4 listopada amerykańscy politycy uważają głos miejscowej Polonii za ważny dla sukcesu ich kampanii wyborczych.

Grupa polskich kombatantów i sybiraków z wizytą w Estonii

Estonia – Ambasada RP w Tallinie

3–5 listopada 2008 roku – w ramach podróży studyjnej po krajach bałtyckich – przebywała w Tallinie 40-osobowa ogólnopolska grupa kombatantów i sybiraków pod przewodnictwem zastępcy kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych – Jana Ciechanowskiego, oraz wiceprezesa Rady Naczelnej Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej – Janusza Nowackiego.

Grupa złożyła wieniec pod tablicą upamiętniającą ucieczkę ORP „Orzeł” z Tallina (17 września 1939 r.), spotkała się z przedstawicielami miejscowej Polonii, wiceministrem kultury ds. mniejszości kulturowych i kontaktów międzynarodowych – panią Anne-Ly Reimaa, przedstawicielami Ministerstwa Mniejszości Narodowych. W czasie spotkania z dyrektorem Muzeum Okupacji – Heiki Ahonenem, goście z Polski przekazali propozycję Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej MSZ planowanej na rok 2009 wystawy fotograficznej na temat paktu Ribbentrop–Mołotow.

W trakcie wizyty w Muzeum Wojny grupa zwidziała zorganizowaną przez naszą placówkę wystawę „Drogi do wolności. Od Solidarności do Europy”.

60-lecie działalności SPK w Danii

Dania – Ambasada RP w Kopenhadze

16 listopada 2008 roku w Kopenhadze odbyło się uroczyste spotkanie z okazji 60-lecia powstania i działalności Stowarzyszenia Polskich Kombatantów – oddziału w Danii. Spotkanie poprzedziła uroczysta msza święta w polskim kościele pw. św. Anny w Amager, z udziałem ks. bpa Czesława Kozonia.

W części oficjalnej jubileuszu Krzysztof Szczepański – przewodniczący SPK Dania, przypomniał sylwetki zasłużonych działaczy, pracę edukacyjną, społeczną Stowarzyszenia. Janusz Krupski – kierownik Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, przekazał okolicznościowe życzenia dla kombatantów i odznaczył zasłużonych działaczy Stowarzyszenia medalami „Pro Memoria”. Czesław Maryszczak – przewodniczący Rady Światowej Federacji Stowarzyszenia Polskich Kombatantów, mówił o dobrej współpracy Koła SPK w Kopenhadze z Radą SPK w Londynie i w uznaniu zasług, decyzją kapituły Rady Światowej SPK, odznaczył przewodniczącego Koła SPK Krzyżem Zasługi SPK.

Spotkanie, w którym uczestniczyło blisko 200 osób, miało uroczysty, patriotyczny charakter, odbyło się we współpracy z ambasadą polską, w ramach obchodów Święta Niepodległości Polski. W uroczystościach uczestniczył Ambasador RP w Królestwie Danii, który przekazał uczestnikom spotkania okolicznościowe gratulacje i życzenia.

KULTURA I PROMOCJA

Otwarcie wystawy „Polska przez stulecia”

RPA – Ambasada RP w Pretorii

26 października 2008 roku w salach parafialnych polskiego kościoła w Pretorii nastąpiło otwarcie przygotowanej przez Unię Stowarzyszeń Polonijnych w Pretorii, przy znacznym wsparciu organizacyjnym i finansowym ze strony Ambasady, wystawy „Polska przez stulecia”. Na kilkunastu planszach umieszczono teksty, ilustracje, zdjęcia dotyczące historii Polski w ujęciu chronologicznym i tematycznym (np. godło Polski na przestrzeni wieków, Polska współczesna). Zwiedzający otrzymali pamiątkowe informatory z otwarcia wystawy, do wglądu była wersja angielska zamieszczonych na planszach tekstów i napisów. Wyłożona została księga pamiątkowa; pierwsze wpisy, jak również wypowiedzi zwiedzających – w tym obecnego na otwarciu Macieja Płażyńskiego, prezesa Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, wyrażały uznanie za pracę włożoną w przygotowanie wystawy, jej wysoki poziom artystyczny, podkreślały dbałość o szczegóły, świetny dobór materiałów oraz znaczenie tego rodzaju inicjatyw dla Polonii, a zwłaszcza jej młodszego pokolenia. Wystawa będzie prezentowana w poszczególnych ośrodkach polonijnych w RPA oraz w polskich szkołach.

Otwarcie filii Izby Handlowej „Polska–Brazylia” w stanie Paraná

Brazylia – KG RP w Kurytybie

29 października 2008 roku uroczystie otwarto filię Izby Handlowej „Polska–Brazylia” w stanie Paraná. Dyrektorem filii został przedsiębiorca polonijny – Jorge Krzyzanowski, a wiceprezesem honorowym całej izby – Marcos Domakoski, znany przedsiębiorca parański polskiego pochodzenia.

Uroczystość została zorganizowana przez Ambasadę RP, Izbę Handlową „Polska–Brazylia” oraz KG RP w Kurytybie, przybyli liczni przedstawiciele izb handlowych stanu Paraná, przedstawiciele stowarzyszeń organizacji handlowych i federacji przemysłu.

Istnienie filii Izby Handlowej „Polska–Brazylia” w Kurytybie przyczynić się może do aktywizacji miejscowego środowiska przedsiębiorców polonijnych w zakresie wymiany handlowej z Polską, a także zachęci do nawiązania współpracy innych, do tej pory niezwiązanych z naszym krajem przedsiębiorców brazylijskich. Izba będzie także wsparciem dla polskich przedsiębiorców zainteresowanych wejściem na rynek brazylijski.

Spotkanie w 30. rocznicę wyboru na Stolicę Piotrową Karola Wojtyły

RPA – Ambasada RP w Pretorii

1 listopada 2008 roku w polskim kościele pw. Niepokalanego Poczęcia w Pretorii, Ambasada RP zorganizowała kolejne (po Windhoek, Namibia) spotkanie upamiętniające 30. rocznicę wyboru na Stolicę Piotrową Karola Wojtyły. Na spotkanie (msza, pokaz filmu, okolicznościowe przyjęcie) przybyło ponad 70 osób – przedstawiciele Polonii z Pretorii i Johannesburga, parafianie, osoby zainteresowane historią i kulturą Polski oraz członkowie korpusu dyplomatycznego.

Otwarcie Domu Holendersko-Polskiego w Amsterdamie

Holandia – Ambasada RP w Hadze

7 listopada 2008 r. otworzył swoje podwoje Dom Holendersko-Polski w Amsterdamie. Działalność domu jest finansowana przez specjalnie w tym celu powołaną fundację – Stichting Nederlands Pools

Huis, która stawia sobie za cel upowszechnianie kultury polskiej w Niderlandach poprzez organizowanie imprez kulturalnych z udziałem polskich artystów mieszkających w tym kraju, artystów holenderskich związanych z Polską, założenie biblioteki, prowadzenie kursów językowych, udzielanie praktycznych informacji związanych z warunkami pracy, systemem ubezpieczeń i podatków w Holandii oraz prowadzenie strony internetowej (www.dompolski.nl).

Uroczystość uświetniły koncerty pieśni polskich w wykonaniu Natalii Kunikowskiej oraz występ piosenkarki jazzowej Anki Koziel. Przecięcia wstęgi dokonał konsul Leszek Rowicki wspólnie z panią Tanją Struik, dyrektorem I-psy Amsterdam BV, która udostępniła pomieszczenia.

Jubileusz Polskiego Zespołu Folklorystycznego „Piastowie”

Szwecja – KG RP w Sztokholmie

8 listopada 2008 r. odbył się Królewskiej Wyższej Szkole Muzycznej w Sztokholmie jubileuszowy koncert Polskiego Zespołu Folklorystycznego „Piastowie”, z okazji 35-lecia jego działalności. Gościnnie wystąpiły także inne zespoły polonijne, m.in.: „Kwiaty Polskie” z Malmö, kapela „Cztery Smyki” z Francji oraz reprezentanci polonijnych zespołów folklorystycznych z Wielkiej Brytanii i Czech.

W trakcie koncertu nastąpiło uhonorowanie zespołu Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. To najwyższe odznaczenie w dziedzinie kultury przyznał Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP.

Zespół Folklorystyczny „Piastowie” powstał w 1973 r. z inicjatywy Towarzystwa Polaków „Ogniwo” w Sztokholmie. Jako główny cel swojej działalności zespół przyjął popularyzację polskiej kultury ludowej w Szwecji, jak również zachowanie polskości wśród dzieci i młodzieży pochodzenia polskiego. Zespół szczyci się wieloma sukcesami na festiwalach w Szwecji, Polsce (m.in. szereg wyróżnień na Światowym Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w Rzeszowie) i innych krajach Europy. „Piastowie” zyskali uznanie wśród ekspertów i znawców folkloru za zachowanie czystych form stroju i choreografii. W ciągu 35-letniej historii zespołu, tańczyło w nim w sumie około 1000 osób.

Koncert uzupełniła konferencja „Folklor jako narzędzie wychowania młodego pokolenia Polonii”, która odbyła się 9 listopada w Sztokholmie. Organizatorem spotkania było Zrzeszenie Organizacji Polonijnych w Szwecji oraz Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”. W spotkaniu wzięło udział około 60 przedstawicieli młodzieży polonijnej z kilku krajów Europy.

„Polska jesień w Syberii Wschodniej”

Rosja – KG RP w Irkucku

W związku z 90. rocznicą uzyskania niepodległości przez Polskę KG w Irkucku zorganizował – w ramach „Sezonu polskiego w Rosji” – cykl imprez kulturalnych pod hasłem „Polska jesień w Syberii Wschodniej”. Wydarzenia poprzedziła konferencja prasowa w Irkucku (31.10), na której przedstawiono program „Polskiej jesieni” oraz zapoznano dziennikarzy z dorobkiem i pozycją twórczą grup muzycznych, które uczestniczą w projekcie. Efektem tej konferencji był m.in. obszerny artykuł informacyjny w miejscowym wydaniu „Komsomolskiej Prawdy”.

Pierwszym wydarzeniem „Jesieni” było polskie stoisko na II Krasnojarskich Targach Kultury Książki (5–9 listopada), zorganizowane przez lektora języka polskiego w Uniwersytecie Krasnojarskim – Dariusza Klechowskiego. W ramach Targów Fundacja Prochorowa sfinansowała prezentację wydawnictwa „Nowoje Literaturnoje Obozrienie”, na której polską literaturę reprezentowała wybitna tłumaczka Ksenia Starosielska.

Odbyły się dwa koncerty dziecięcego zespołu rosyjskich instrumentów ludowych z Krasnojarska „Solniecznyje mieczy”. Zespół jest ściśle związany z parafią katolicką w Krasnojarsku, gra w nim sporo dzieci polskiego pochodzenia, w repertuarze ma wiele polskich utworów. 6 listopada zespół ten z wielkim sukcesem wystąpił w Sali Filharmonii w Irkucku. W koncercie uczestniczyła licznie Polonia, młodzież irkucka, byli obecni przedstawiciele konsulatu. Dzień później zespół uświetnił oficjalne przyjęcie wydane przez konsula generalnego w Irkucku z okazji Święta Narodowego.

8 listopada 2008 r. zespół „Solniecznyje mieczy” wystąpił w Usolu Syberyjskim, gdzie odbywał się Dzień Kultury Polskiej, współorganizowany przez władze miejskie. W ramach uroczystości wystąpiła także grupa dzieci z polskiej klasy w gimnazjum z Usola Syberyjskiego. Zaproszeni z Irkucka goście z Polskiej Autonomii Kulturalnej „Ogniwo” zaprezentowali program taneczny – zespół „Bajkalski Kwiat”, i kwartet „Cantamus”, który m.in. brawurowo odśpiewał „Pierwszą brygadę”.

Koncert poświęcony Zbigniewowi Herbertowi
w ramach obchodów Święta Niepodległości Polski
Słowacja – Ambasada RP w Bratysławie

5 listopada 2008 roku odbył się w wielkiej sali koncertowej radia słowackiego w Bratysławie uroczysty koncert poświęcony pamięci Zbigniewa Herberta (Rok Herberta) organizowany przez Instytut Polski i Radio Słowackie. Na wniosek ambasady koncert został włączony do programu obchodów 90-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę. Koncert był transmitowany bezpośrednio przez radio.

W programie artystycznym koncertu zwracaly uwagę utwór Karola Szymanowskiego – I Koncert na skrzypce i orkiestrę oraz improwizacja na cześć Herberta kompozycji Romana Bergera. Program uzupełniła VII Symfonia a-dur op 92 van Beethovena.

Koncert w Radiu Słowackim otworzył program obchodów 90-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę organizowany przez ambasadę RP w Bratysławie. W programie obchodów znalazło się m.in. złożenie wieńca przez ambasadora RP na cmentarzu wojskowym w Trenčynie, na grobach żołnierzy polskich z I wojny światowej, które zostały niedawno zidentyfikowane w wyniku działań wydziału konsularnego i politycznego ambasady we współpracy ze Słowackim Archiwum Wojskowym oraz miastem Trenčyn. Ponadto 12 listopada odbyło się przyjęcie w ambasadzie.

Program obchodów uzupełniła dyskusja panelowa, zorganizowana przez ambasadę we współpracy z Instytutem Humanizmu oraz Spraw Publicznych, „Niepodległość – Wolność – Solidarność” poświęcona także 25-leciu przyznania L. Wałęsie pokojowej nagrody Nobla.

Wystawa prac plastyków polskich z Ukrainy, Litwy i Białorusi
w Nowogródku
Białoruś – KG RP w Grodnie

13 listopada 2008 roku w Muzeum Adama Mickiewicza w Nowogródku otwarto wystawę prac plastyków polskich z Ukrainy, Litwy i Białorusi zatytułowaną „Nad Niemnie”, będącą rezultatem pleneru organizowanego przez konsulat w lipcu tego roku. Na wernisaż przybyli autorzy prac, przedstawiciele środowisk twórczych Nowogródka, miejscowe władze (m.in. wicemer Siergiej Faliuk, przewodniczący Rady Rejonowej – Siergiej Czubrik, szef Miejskiego Wydziału Kultury – Aleksander Karaczan) oraz konsul M. Maluchnik. Otwarcie uświetnił spektakl „Samotny ptak” przygotowany przez Teatr Jednego Aktora z Mińska.

Konsul – korzystając z możliwości spotkania z władzami – poruszył kwestię uporządkowania i rekonstrukcji starego, zabytkowego cmentarza katolickiego, który obecnie znajduje się w stanie ruiny. Władze przejawily wyraźne zainteresowanie i chęć podjęcia wspólnych działań, których szczegóły będą przedmiotem korespondencji i ewentualnych spotkań w najbliższym czasie.

Zamknięcie Roku Herberta
w ramach obchodów Święta Niepodległości Polski
Hiszpania – KG RP w Barcelonie

KG RP w Barcelonie, przy współpracy z Instytutem Teatru w Barcelonie, zorganizował obchody Święta Narodowego, które stanowiły jednocześnie zamknięcie Roku Herberta.

Na imprezę złożył się spektakl teatralny „Kochane zwierzątka” na podstawie „Listów przyjaźni Zbigniewa Herberta oraz Magdaleny i Zbigniewa Czajkowskich”; scenariusz i reżyseria: Tadeusz Malak, scenografia: Ryszard Hodur, obsada: Dorota Segda, Tadeusz Malak, Jacek Romanowski, Teatr PWST w Krakowie. Spektaklowi towarzyszyły napisy w języku katalońskim w literackim tłumaczeniu Xavięgo Farre. Program spektaklu zawierający streszczenie sztuki opracowany został w języku hiszpańskim.

Wręczono nagrody zwycięzcom konkursu przekładu wierszy Z. Herberta. Po spektaklu placówka wydała oficjalne przyjęcie z okazji Święta Narodowego. Wzięli w nim udział przedstawiciele środowisk opiniotwórczych, polonijnych, korpus konsularny i władze, ogółem ok. 200 osób.

Aktorzy Teatru PWST są jednocześnie pedagogami w krakowskiej szkole, tak więc ich pobyt stał się okazją do zorganizowania lekcji mistrzowskich dla studentów Instytutu Teatru oraz doktorantów w ramach Seminarium Herbertowskiego. W ramach Seminarium odbyła się również konferencja dr Jaume Mascar'o z Wydziału Historii Filozofii Uniwersytetu Barcelońskiego, pt. „Intelektualna biografia Pana Cogito. Raport o Zbigniewie Herbercie”.

EDUKACJA POLONIJNA

Uroczystość z okazji Dnia Nauczyciela

Belgia – KG RP w Brukseli

24 października 2008 roku w Konsulacie Generalnym RP w Brukseli odbyła się uroczystość z okazji Dnia Nauczyciela. Uczestniczyli w niej nauczyciele z zespołu szkół w Brukseli (w tym 2 filie – w Mons i przy Polskiej Misji Katolickiej), z zespołu szkół w Antwerpii, z Sekcji Polskiej Szkoły Europejskiej oraz z Polskiego Centrum Kształcenia im. Jana Pawła II oraz uczniowie. Jednocześnie odbyło się uroczyste wręczenie nagród zwycięzcom konkursów „Śladami Joachima Lelewela”, fotograficznego „Najpiękniejsze polskie krajobrazy” i dziennikarskiego. Pomysłodawcami wszystkich konkursów był KG RP; konkurs dziennikarski organizowany był wspólnie z mediami polonijnymi.

Otwarcie klasy – gabinetu nauki języka polskiego w Pierwomajsku

Ukraina – KG RP w Odessie

28 października 2008 roku w gimnazjum w Pierwomajsku została otwarta kolejna w odesskim okręgu konsularnym klasa – gabinet nauki języka polskiego. Otwarcie klasy do nauki języka polskiego było ważnym wydarzeniem w Pierwomajsku, o czym świadczy udział władz miejskich oraz obecność wszystkich środków masowego przekazu. Pomieszczenie zostało od podstaw wyremontowane przez KG RP w Odessie i wyposażone przez konsulaturę oraz Fundację „Semper Polonia”. Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie oddelegował nauczycielkę z Polski, która uczy języka polskiego zarówno w Stowarzyszeniu Polonijnym w Pierwomajsku, jak i w gimnazjum.

W grudniu 2007 r. KG RP w Odessie podpisał umowę o utworzeniu w Pierwomajskim gimnazjum klasy – gabinetu języka polskiego. Na jej podstawie z dniem 1.09.2008 r. gimnazjum wprowadziło do programu nauczania język polski jako drugi obowiązkowy język obcy. Zajęcia z języka polskiego cieszą się dużym zainteresowaniem uczniów.

Analogiczna umowa została podpisana we wrześniu 2008 roku ze szkołą nr 11 w Chersonie. Otwarcie klasy planowane jest jeszcze w 2008 roku.

Zajęcia doskonalenia zawodowego nauczycieli języka polskiego

Szwecja – KG RP w Sztokholmie

29 października 2008 r. Konsulat Generalny RP w Sztokholmie zorganizował w siedzibie placówki zajęcia doskonalenia zawodowego nauczycieli języka polskiego pracujących w okręgu konsularnym.

Odbyły się warsztaty psychologiczno-metodyczne („Dobry kontakt z uczniem jako klucz do osiągnięcia celów dydaktycznych”), przygotowane przez Urszulę Sierżant, nauczyciela dyplomowanego, współpracownika Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Gdańsku.

Druga część spotkania, przygotowana we współpracy ze Zrzeszeniem Organizacji Polonijnych w Szwecji i oddziałem krakowskim Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, miała charakter konferencji. Prelekcje wygłosili zaproszeni goście z Polski. Joanna Wójtowicz, dyrektor Polonijnego Centrum Nauczycielskiego w Lublinie, przedstawiła ofertę programową placówki oraz zachęciła zebranych do udziału w pracach nad reformą podstaw programowych do nauczania języka polskiego zagranicą. Zwróciła uwagę na projekt MEN (www.polska-szkola.pl), dający możliwość nauczycielom aktywnego wzięcia udziału w realizacji tego programu. Anna Łaska-Gmaj, zastępca redaktora naczelnego Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych, dokonała prezentacji oferty firmy. Z kolei Pan Grzegorz Guzowski, prezes Ars Polona, wygłosił prelekcję pt. „Ochrona prawa autorskiego a wydawanie podręczników”. Dyskusję podsumowującą konferencję moderował Tadeusz A. Pilat, prezes Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych i jednocześnie nauczyciel w gminie Landskrona, na południu Szwecji. Koncentrowała się ona wokół zagadnienia, czy aktualne podręczniki są dostosowane do potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży uczącej się języka polskiego poza Polską.

Zdaniem większości nauczycieli, podręczniki opracowane w Polsce nie w pełni zaspokajają potrzeby poszczególnych środowisk polonijnych. Podkreślono potrzebę wspomaganie środowisk polonijnych w wydawaniu podręczników opracowanych przez miejscowych nauczycieli i metodyków, przy współpracy ze specjalistami z polskich ośrodków akademickich. Obecni na spotkaniu członkowie Związ-

ku Nauczycieli Polskich w Szwecji poinformowali, że grupa inicjatywna organizacji podjęła już rozmowy w tej sprawie z władzami polskimi.

W konferencji wzięło udział 32 nauczycieli języka polskiego. Była to druga inicjatywa tego typu zorganizowaną przez KG w 2008 r. Poprzednia miała miejsce 15 marca i dotyczyła problematyki nauczania języka polskiego w Szwecji.

Oświata polonijna na Łotwie

Łotwa – Ambasada RP w Rydze

3 listopada 2008 roku czasie spotkania ambasadora RP w Rydze – M. Klimczaka, z podsekretarzem stanu w MEN Republiki Łotewskiej – panią L. Sika, omówiono kwestie współpracy w zakresie oświaty oraz problemy związane z działalnością szkół dla polskiej mniejszości na Łotwie.

W rozmowie ambasador potwierdził wejście w życie 19 lipca 2007 roku dwustronnej umowy o współpracy kulturalno-edukacyjnej, zawartej 29 marca 2006 roku w Rydze. Wyraził także nadzieję na rychłe spotkanie Komisji Mieszanej ds. Współpracy Kulturalnej i Edukacyjnej, która uzgodniłaby szczegółowe aspekty realizacji tej umowy, w tym program wymiany do 2011 roku.

Ambasador zwrócił się też z prośbą o przywrócenie historycznej nazwy i statusu Państwowego Gimnazjum Polskiego szkole w Daugavpils (Dyneburgu), zwłaszcza że szkoła ta ma bardzo dobre wyniki nauczania, jest 21. szkołą na liście rankingowej wszystkich szkół na Łotwie, a 7 listopada zostanie otwarta (po kapitalnym remoncie i modernizacji, zrealizowanych w połowie ze środków polskich) historyczna siedziba tej szkoły.

Jednym z poruszanych tematów była też kwestia perspektyw istnienia ośrodków nauczania dla mniejszości polskiej w Jekabpils i Kraslawie – ważnych ośrodkach życia polonijnego na Łotwie.

Otwarcie gimnazjum polskiego w Dyneburgu

Łotwa – Ambasada RP w Rydze

7 listopada 2008 roku, w przededniu 90. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości oraz proklamowania niepodległości Łotwy, uroczystość otwarto w Dyneburgu (Daugavpils/Dźwińsku) główny gmach Polskiej Ogólnokształcącej Szkoły Średniej im. J. Piłsudskiego oraz przywrócono szkole historyczną nazwę i status – „Państwowe Gimnazjum Polskie im. Józefa Piłsudskiego”.

Wagę wydarzenia podkreślała obecność wysokiej rangi gości z Polski – sekretarza stanu w Kancelarii Prezydenta RP – prof. Ryszarda Legutko, wiceprzewodniczącego Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą - senatora Bronisława Korfantego, prezesa Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, posła na Sejm – Macieja Płażyńskiego, członka Zarządu Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” – Michała Dworczyka, przedstawicieli Warszawskiego Klubu Rotariańskiego oraz Ambasadora RP w Republice Łotewskiej – Macieja Klimczaka. Poza tym w uroczystości wzięli udział przedstawiciele lotewskich władz – posłowie, ministrowie oraz władze Daugavpils z merem Ritą Strode na czele, a także biskup Diecezji Ałgońsko-Rzeżyckiej – Janis Bulis, i liczni przedstawiciele środowisk polskich na Łotwie.

Przed otwarciem szkoły odbyła się uroczystość złożenia kwiatów pod Krzyżem Legionistów Polskich na Słobódce (dzielnicy miasta) – w miejscu dawnego polskiego cmentarza wojskowego zniszczonego przez władze sowieckie – połączona z recytacją wierszy miejscowego poety Edwarda Słońskiego, odśpiewaniem polskich pieśni legionowych i „Roty”.

Aktu przecięcia wstęgi i otwarcia wyremontowanego budynku szkoły dokonali mer R. Strode, min. R. Legutko, sen. B. Korfanty, ambasador M. Klimczak, prezes M. Płażyński. Poświęcenia szkoły dokonał bp J. Bulis. Przywracając szkole polskiej historyczną nazwę oraz prestiżowy status gimnazjum, przedstawiciele władz lotewskich podkreślali pomyślnie rozwijającą się współpracę między Polską i Łotwą w zakresie oświaty. Następnie odbył się koncert zespołu „Kukuleczka”, który składa się głównie z uczniów szkoły polskiej. Podczas uroczystości dyrektor szkoły Gertruda Grawe odznaczona została Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi RP. Na wniosek Rady Miejskiej Daugavpils dyrektor G. Grawe została odznaczona również jednym z najwyższych odznaczeń Republiki Łotewskiej – Orderem Trzech Gwiazd.

Wyremontowana i zmodernizowana szkoła polska posiada obecnie m.in. nowoczesnie wyposażone pracownie nauki języka polskiego, gabinet chemii i fizyki, dwa gabinety informatyki z nowoczesnym sprzętem komputerowym, tablicami interaktywnymi, obszerną skomputeryzowaną bibliotekę z dużymi zbiorami literatury polskiej. Remont i modernizacja szkoły zostały zrealizowane w ciągu jednego roku wspólnie, ze środków polskich i lotewskich. Szkoła jest jedną z najnowocześniejszych w regionie placówek oświatowych.

Szkoła polska – obecnie Państwowe Gimnazjum Polskie im. J. Piłsudskiego w Dyneburgu, jest jedyną szkołą polską w mieście. Założona została w 1991 roku, obecnie uczy się w niej 287 uczniów. Szkoła od lat wykazuje wysokie poziom nauczania. Pod względem wyników egzaminów maturalnych szkoła co roku znajduje się w czołówce najlepszych szkół Dyneburga, a w roku ubiegłym uplasowała się na 21 miejscu w skali kraju. Pracuje w niej ok. 40 nauczycieli, w tym 4 nauczycieli z Polski.

W godzinach wieczornych w sali widowiskowej Domu Polskiego w Daugavpils odbyła się uroczystość wręczenia przez senatora B. Korfantego w towarzystwie konsula B. Jabłońskiego Kart Polaka 68 osobom pochodzenia polskiego zamieszkałych w dawnych Inflantach Polskich.

IV Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Polskiej Macierzy Szkolnej

Białoruś – KG RP w Grodnie

9 listopada 2008 roku w Grodnie odbył się IV Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Polskiej Macierzy Szkolnej, poprzedzony trudnościami w uzyskaniu zgody władz na wykorzystanie pomieszczenia niezbędnego do przeprowadzenia imprezy. W zjeździe wzięli udział przedstawiciele władz obwodowych i miejskich, ze strony polskiej służby konsularnej uczestniczył konsul generalny w Grodnie oraz konsul Anetta Sondej z KG RP w Brześciu.

W referacie sprawozdawczym prezes organizacji – Stanisław Sienkiewicz, wspomni o pogarszających się w ostatnich latach warunkach działalności PMS, na co składają się zarówno obiektywne przyczyny (tendencje demograficzne, zmiany strukturalne w systemie oświaty w RB), jak też inne czynniki, do których należą m.in. negatywna postawa białoruskich władz oświatowych oraz postawa samych rodziców, spośród których wielu z różnych przyczyn nie posyła dzieci na zajęcia z języka polskiego. Poruszony został problem niskiego odsetka dzieci polskich korzystających z nauki języka polskiego, kwalifikacji nauczycieli i pracy metodycznej, braku podręczników, zmiany nastawienia Kościoła katolickiego do działalności na rzecz mniejszości polskiej. Prezes PMS postawił problem opracowania strategii działalności organizacji w zmieniających się uwarunkowaniach.

Wybrane zostały władze PMS – prezesem organizacji został po raz kolejny Stanisław Sienkiewicz.

Konsul Generalny RP w Grodnie odniósł się do kilku poruszonych w referacie prezesa i dyskusji zagadnień oraz poinformował m.in. o postanowieniach dwustronnego traktatu w zakresie ułatwień w oświacie i edukacji dla mniejszości narodowych. W wypowiedziach uczestników wyrażono pozytywne oceny wobec działań polskich placówek dyplomatycznych.

MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ, ROCZNICE

64 rocznica wyzwolenia Bredy przez I Dywizję Pancerną gen. Maczka

Holandia – Ambasada RP w Hadze

25 i 26 października 2008 roku miały miejsce obchody 64 rocznicy wyzwolenia Bredy i okolic przez I Dywizję Pancerną gen. S. Maczka.

25 października w uroczystościach rocznicy wyzwolenia miasta na cmentarzu w Oosterhout, gdzie pochowanych jest 30 żołnierzy polskich, udział wzięli m.in. kombatanci, przedstawiciele ambasady polskiej, władz lokalnych oraz generał brygady Andrzej Reudowicz – dowódca 10 Brygady Kawalerii Pancernej ze Świątoszowa.

Centralne obchody rocznicowe odbyły się 26 października 2008 roku w Bredzie na Honorowym Polskim Cmentarzu Wojskowym przy Ettensenban, gdzie znajduje się 161 grobów, i na Polskim Cmentarzu Wojskowym w dzielnicy Ginneken (80 grobów). Na obu cmentarzach delegacja ambasady polskiej – w otoczeniu weteranów, mieszkańców miasta, przedstawicieli organizacji polonijnych i Polaków przebywających w Holandii, przedstawicieli władz miejscach – złożyła wieńce na grobach poległych żołnierzy polskich i na mogile generała Maczka.

Prasa moskiewska o Katyniu i polityce historycznej

Rosja – Ambasada RP w Moskwie

Michaił Moszkin, „A czy to oficerowie?”, „Wriemia Nowostiej”, 27.10. 2008:

„Sprawa o uznanie polskich oficerów za ofiary politycznych represji, ciągle nie zakończyła się rehabilitacją, tak jak «historyczny» proces w sprawie Mikołaja II i jego rodziny. Przedstawiciele rodzin ofiar ze stowarzyszenia «Memorial» – Anna Stawicka i Roman Karpiński, zapowiadają zaskarżenie decyzji do wyższej instancji.[...].

Zdaniem adwokat Stawickiej stanowisko Głównej Prokuratury Wojskowej (GPW) w sprawie o rehabilitację ofiar trudno nazwać logicznym: «Z jednej strony prokuratura przyznaje, że rozstrzelania miały miejsce, a z drugiej twierdzi, że skoro nie było identyfikacji ciał ofiar, to brak jest podstaw do stwierdzenia, że byli to n a s i oficerowie».

Z 22.750 zamordowanych polskich obywateli, znaleziono szczątki tylko 1803, a 22 ciała udało się zidentyfikować. Według niej istnieje cała masa dowodów, potwierdzających, że żadnemu z rozstrzelanych nie udało się uciec. Stawicka podkreśla, że: «Prokuratura uważa, że mimo, iż rozstrzelano ludzi, rehabilitacja ofiar jest niemożliwa i wygląda na to, że niepotrzebna. W szczególności, stojąc na stanowisku, że brak jest danych o naruszeniu praw tych oficerów».

A. Gurjanow, współpracownik centrum naukowego stowarzyszenia «Memorial», uważa, że prokuratura chce uniknąć wyroku sądowego i podjęcia konkretnej decyzji w sprawie Katynia. Stwierdza on: «Dlatego sprytnie zdecydowano, aby nie wnosić pozytywnego wniosku o rehabilitację, ani nie odmawiać jej». [...].

Zresztą, jak mówi adwokat Stawicka, jej klienci nie liczą na to, że ujmie się za nimi rosyjska Temida. «Jeszcze wtedy, gdy podpisywaliśmy umowę z przedstawicielami polskich obywateli, było jasne, że sprawa nie zostanie rozstrzygnięta przez rosyjski wymiar sprawiedliwości. Wszystkie działania podejmowaliśmy po to, aby móc zaskarżyć sprawę do Strasburga, ale żeby móc się zwrócić tam, najpierw trzeba wyczerpać drogę sądową w kraju». Jednak – jak mówi sama adwokat – miała nadzieję na pozytywne rozstrzygnięcie w Rosji. «Ciekawe, że na posiedzeniu sądu w piątek, jeden z dwóch prokuratorów, mówił, że jego zdaniem to rząd Polski powinien się zwrócić do rządu rosyjskiego o rehabilitację i wtedy, być może, sprawa byłaby rozstrzygnięta pozytywnie. [...] Faktycznie powiedziano, że to powinna być decyzja polityków, a nie sądu, ale ja uważam, że sąd powinien być poza polityką. I jeśli istnieje podstawa prawna, to sąd powinien podejmować decyzję zgodnie z punktem widzenia obowiązującego prawa, a nie z punktu widzenia tego, jakie w danym momencie są stosunki polsko-rosyjskie»”.

Aleksandr Woronow, „Polscy oficerowie rozstrzelani bez represji”, „Kommiersant”, 25.10.2008:

„Warto zauważyć, że problem katyński zawsze był kluczowy we wzajemnych stosunkach obu krajów. [...] Polscy politycy przewidują, że decyzja moskiewskiego sądu może zaostrzyć stosunki między Polską i Rosją, które ostatnimi czasy i tak stały się szczególnie napięte – to Polska blokuje negocjacje Rosji z Unią Europejską. «To bardzo niedobra informacja dla wszystkich Polaków» – skomentował wiceprzewodniczący sejmowej komisji ds. europejskich – T. Iwiński. «Formalno-biurokratyczny punkt widzenia jest dla nas nieprzyjemny, inny punkt widzenia rosyjskiego sądu wsparłby proces zbliżenia między naszymi narodami» – dodaje poseł. Jednocześnie dał do zrozumienia, że reakcja polskich władz będzie «skrajnie negatywna»: «Ona nie będzie sprzyjać wzajemnemu zrozumieniu między naszymi krajami».

O posiedzeniu Rosyjsko-Polskiej Grupy ds. Trudnych, www.gzt.ru, 27.10.2008:

„Minister Spraw Zagranicznych FR – S. Ławrow wyraził nadzieję, że «Rosyjsko-Polska Grupa ds. Trudnych, która zajmuje się problematyką wynikającą ze złożonej historii dwustronnych relacji, będzie pracować obiektywnie i bez uprzedzeń». Otwierając drugie posiedzenie Grupy, Ławrow zauważył, że przed jej uczestnikami «stoją nie proste zadania», tak jak nie jest prosta historia, która pozostawiła rany w relacjach Rosji i Polski» (ITARTASS).

«Jeśli jednak do sporów włączają się narodowe ambicje – kontynuował minister – to trudno obiektywnie ocenić przeszłość. [...] Nie można odmienić przeszłości, należy jednak dążyć do cywilizowanego dialogu» [...]. Należy odejść od fragmentarycznego osądzania momentów historycznych i przejść do całościowej analizy historii. Zdaniem rosyjskiego ministra «bieżące relacje między krajami mogą odzwierciedlać nieobiektywne oceny przeszłości historycznej. [...] Oczywiście realnej oceny oczekują też wydarzenia 1939r.» – zauważył Ławrow. Jego zdaniem, ten kto obwinia o rozpoczęcie wojny tylko reżim stalinowski, zapomina o ofiarach reżimu hitlerowskiego. W Rosji uważa się za ważne ocenianie takich faktów bez uprzedzeń.

«Polityka popierania agresora w ostatecznym rozrachunku prowadzi do wojny» – podkreślił minister. «Uważamy za obrazoburcze stawianie w jednym szeregu roli odegranej przez armię sowiecką i faszystowską okupację» – stwierdził.

Posiedzenie Rosyjsko-Polskiej Grupy ds. Trudnych to kolejny etap realizacji porozumień, które zostały osiągnięte w lutym br. w czasie wizyty premiera D. Tuska w Rosji.

«Należy przywrócić pracę mechanizmów współpracy między naszymi krajami, gdyż obie strony potwierdzają dążenie do polityki dobrosąsiedztwa między Rosją i Polską» – powiedział Ławrow.

Jednym z problemów, który zostanie omówiony w trakcie rozmów Moskwy i Warszawy jest «sprawa katyńska». Wcześniej Moskiewski Wojskowy Sąd Rejonowy odrzucił skargę rodzin rozstrzelanych w Katyniu polskich oficerów, co potwierdził swoją decyzją z 24.10.br. Chomowniczkij Sąd Moskwy.

Pierwsze posiedzenie grupy odbyło się w czerwcu br. w Warszawie. Jednym z jego głównych celów było zlikwidowanie przeszkód na drodze podejmowania decyzji na wyższym szczeblu, które staną się solidnym fundamentem relacji partnerskich, opartych na prawdzie i wzajemnym szacunku.

Zadaniem Grupy nie jest w żadnym przypadku zastępowanie innych instytucji i struktur państwowych, które zostały stworzone dla rozwoju stosunków między FR i RP. Grupa powinna sprzyjać rozwiązaniu tych problemów przeszłości, które blokują i utrudniają wzajemne relacje i podejmowanie koniecznych decyzji, uważa MSZ FR”.

Restauracja nagrobków na cmentarzach Montmartre i Père Lachaise

Francja – KG RP w Paryżu

31 października został zakończony czwarty etap prac renowacyjno-konserwatorskich na cmentarzach Montmartre i Père Lachaise wykonanych na podstawie umowy pomiędzy Radą Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz konserwatorami: Iwo Majem i Witoldem Pyzikiem. Łącznie odrestaurowano 14 następujących grobów z czasów Wielkiej Emigracji: grób zbiorowy „Beati Qui Lucent” powstańców z 1830 r., grób rodziny Kisielnickich, grób Józefa Kwiatkowskiego, grób Adama Godziemby i Węglińskiego, grób L. Zambrzyckiego i W. Wańkowicza, grób Ksawerego Sabatyna, grób Wagnera i Guzowskiego, grób zbiorowy zwany grobem gen. Józefa Wysokiego, grób Mariana Placheckiego, grób Henryka Wysńskiego, grób Seweryna Głęzowskiego, grób Franciszka Szlenkiera, grób Tomasza Otockiego, grób Kajetana Stańskiego.

Rok 2008 był kolejnym rokiem prac konserwatorskich w ramach wieloletniego programu odnawiania historycznych grobów Paryża i okolic opracowywanego wspólnie przez ROPWiM, Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji i Konsulat Generalny w Paryżu. Na cmentarzu w Montmorency zostały wykonane przez uczniów i nauczycieli liceum plastycznego w Kielcach prostsze prace konserwatorskie kilkunastu polskich grobów historycznych. Ponadto pomnik Maurycego Mochnackiego w Auxerre został uratowany przed dewastacją i odnowiony, przez artystę Jakuba Kurkiewicza podobnie jak 3 trzy groby powstańców z 1830 r. w Montrésor.

Jan Karski patronem skrzyżowania w Nowym Jorku

USA – KG RP w Nowym Jorku

Po ponad rok trwających procedurach Rada Miasta Nowy Jork (New York City Council) przyjęła uchwałę nadającą skrzyżowaniu Madison Avenue i 37 ulicy (przy którym mieści się Konsulat Generalny RP) nazwę „Jan Karski Corner” („Róg Jana Karskiego”). Uchwałę podpisał już burmistrz NYC Michael Bloomberg, wskutek czego weszła oficjalnie w życie. Z jej tekstem można zapoznać się w internecie - <http://webdocs.nycouncil.info/attachments/85133.htm> (pozycja 74).

KG przygotowuje się uroczystości odsłonięcia tablic z nową nazwą. Uroczystość zaplanowana jest na 16 kwietnia 2009 r. – partnerem konsulatu będzie Georgetown University w Waszyngtonie i Alumni Association (Stowarzyszenie Wychowanków) GU School of Foreign Service, gdzie prof. Jan Karski wykładał przez kilkadziesiąt lat. W dniach 16–18 kwietnia Stowarzyszenie odbędzie w Nowym Jorku doroczną wielką konwencję i 16 kwietnia będzie Dniem Jana Karskiego, na który złoży się m.in. wspomniana uroczystość, spotkanie w konsulacie oraz wystawa poświęcona J. Karskiemu, którą przygotował jeden z kuratorów archiwaliów polskich Hoover Institution na Stanfordzie (tam po śmierci profesora trafiło jego archiwum).

Dzień Wszystkich Świętych w Irkucku

Rosja – KG RP w Irkucku

Z okazji Dnia Wszystkich Świętych oraz Dnia Ofiar Represji Politycznych delegacja polskiego konsulatu złożyła wieńce w Kaplicy Pojednania i Pokoju przy Katedrze w Irkucku (upamiętnia ona ofiary łagrów sowieckich) oraz na miejscu masowej kaźni mieszkańców Syberii Wschodniej w drugiej połowie lat trzydziestych – w Piwowarisze pod Irkuckiem, a także pod kamieniem upamiętniającym masową wywózkę Litwinów na Syberię w latach czterdziestych XX w. W uroczystościach religijnych uczestniczyli pracownicy konsulatu, przedstawiciele polskich i litewskich stowarzyszeń kulturalnych, parafianie.

Dzień Pamięci Ofiar Politycznych Represji

Dzień Wszystkich Świętych

Rosja – KG RP w Petersburgu

30 października 2008 roku wraz z przedstawicielami innych misji dyplomatycznych akredytowanych w Sankt Petersburgu delegacja KG wzięła udział w obchodach „Dnia Pamięci Ofiar Politycznych Represji”. Głównym miejscem obchodów był cmentarz Lewaszowo – miejsce spoczynku ponad 40 tys. osób różnych narodowości rozstrzelanych z rozkazu Stalina w latach 1937–1938. Wcześniej, razem z rosyjskimi organizacjami kombatanckimi, delegacja polskiej placówki złożyła wieniec pod Kamieniem Solowieckim upamiętniającym osadzonych w łagrach na Wyspach Solowieckich.

1 listopada Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Polonia” im A. Mickiewicza wraz z duszpasterzem polonijnym – ks. K. Pożarskim, zorganizowało, przy pomocy KG, obchody Dnia Wszystkich Świętych na cmentarzu w Lewaszowie. W uroczystościach wzięło udział ok. 80 osób, w tym młodzieży, przybyli także członkowie wszystkich organizacji polonijnych z Sanki Petersburga.

Pamięć o zmarłych Polakach na Białorusi

Białoruś – KG RP w Brześciu

30–31 października 2008 roku przedstawiciele konsulatu odwiedzili liczne polskie mogiły i cmentarze rozsiane po całym naszym okręgu konsularnym.

Złożono wianki i zapalono znicze na wielu mogiłach okręgu konsularnego: na mogile powstańca z Powstania Styczniowego 1863–1864 w Szczytnikach, pod tablicą upamiętniającą ostatniego wodza Powstania Styczniowego Romualda Traugutta w Ostrowiu, na grobach legionistów Marszałka J. Piłsudskiego z 1915 roku w Wysokim, na zbiorowej mogile żołnierzy Wojska Polskiego z 1920 roku w Czernowczycach, pod pomnikiem bohaterów wojny polsko-bolszewickiej poległych w 1920 roku pod Berezą, w Kobryniu, na symbolicznej mogile 5 żołnierzy Wojska Polskiego zamordowanych we wrześniu 1939 r. w Buchowiczach, pod pomnikiem upamiętniającym marynarzy „Pińskiej Floty”, poległych 26 września 1939 roku w Mokranach, na mogiłach żołnierzy września 1939, ekshumowanych w tym roku w Kobryniu, na mogiłach poległych w 1943 roku żołnierzy Armii Krajowej w miejscowościach: Wierzchowice Kamieniec oraz Żabinka, na Cmentarzu Wojennym Żołnierzy Polskich 1920 r. w Brześciu, na Polskim Cmentarzu Garnizonowym, gdzie są pochowani żołnierze Garnizonu z lat 1920–1939 oraz obrońcy Twierdzy Brzeskiej, polegli we wrześniu 1939 r., na polskim cmentarzu katolickim, gdzie są m. in. pochowani żołnierze polscy polegli w latach 1918–1920.

W działania konsulatu, związane z dniem Wszystkich Świętych, włączona jest młodzież z kilku pogranicznych polskich szkół, która prowadzi akcje zbierania zniczy i przygotowuje wianki na miejsca pamięci narodowej leżące na terenie Białorusi. Przekazanie darów odbywa się niekiedy w uroczystej formie, w asyście harcerzy, dyrekcji szkół.

Charkowska gazeta o obchodach Święta Zmarłych

Ukraina – KG RP w Charkowie

W gazecie „Słobidzkij kraj” nr 126 ukazał się artykuł pt. „Kwiaty dla panów oficerów”, relacjonujący wizytę polskiej delegacji w Charkowie 2 listopada 2008 roku – w Dzień Zaduszny.

Polska delegacja – Marszałek Sejmu RP, Bronisław Komorowski, członkowie Rodzin Katyńskich, wojskowi oraz przedstawiciele duchowieństwa wraz z przedstawicielami władz miejscowych i Konsulem Generalnym RP w Charkowie – Grzegorzem Seroczyńskim, uczestniczyła w nabożeństwach na Cmentarzu Ofiar Totalitaryzmu ku pamięci polskich i ukraińskich oficerów zamordowanych przez NKWD.

W artykule przywołuje się fragmenty wywiadu z S. Czernowem, przewodniczącym Rady Obwodowej, który podkreślił, że Polskę i Ukrainę łączy bolesna historia, o której należy pamiętać i którą należy analizować, aby zadbać o właściwe relacje w przyszłości i nie popełniać błędów z przeszłości.

Po uroczystości na cmentarzu odsłonięto pamiątkową tablicę poświęconą polskim oficerom rozstrzelonym przez NKWD w 1940 roku. Tablica zawisła na dawnym gmachu NKWD (dziś jest to siedziba SBU Ukrainy).

Dzień Zaduszny w Maroku

Maroko – Ambasada RP w Rabacie

2 listopada 2008 roku Ambasada RP w Rabacie zorganizowała tradycyjne wizyty na cmentarzach dla uczczenia pamięci obywateli polskich pochowanych w Maroku. Wizyty poprzedziła uroczysta msza w języku polskim odprawiona w kościele w Rabacie. W wizytach na cmentarzach brali udział polscy zakonnicy, przedstawiciele Polonii i pracownicy ambasady. Na sześciu grobach na cmentarzu w Rabacie i dwudziestu grobach na cmentarzu w Casablance złożono okolicznościowe wieńce oraz zapalono świece. Polska placówka zadbała o uporządkowanie i drobne naprawy płyt nagrobkowych.

Dzień Zaduszny w Pakistanie

Pakistan – KG RP w Karaczi

2 listopada 2008 w Dzień Zaduszny na Cmentarzu Chrześcijańskim w Karaczi, przed pomnikiem ku czci pochowanych tam Polaków i na 58 grobach naszych rodaków Konsul Generalny RP w Karaczi – Ireneusz Makles, i pracownicy konsulatu złożyli wieńce, kwiaty i zapalili znicze na każdym grobie. Ponadto złożono kwiaty na grobie polskiego generała lotnictwa Władysława Turowicza, który po II wojnie światowej przybył do Pakistanu i z grupą 30 polskich oficerów i techników lotnictwa współtworzyli Pakistańskie Siły Powietrzne.

W kościele pw. św. Antoniego odbyła się msza za zmarłych Polaków. Odprawił ją 87-letni ksiądz Gaspar Mendez. Jako młody ksiądz prowadził pracę duszpasterską wśród naszych wygnańców oraz służył im poradą i wsparciem, kiedy przebywali w dwóch obozach uchodźców w Karaczi w latach II wojny światowej.

W latach 1942–1945 ponad 30 tys. Polaków – wygnańców ze wschodnich ziem RP zajętych przez ZSRR, znalazło schronienie w Karaczi w dwóch obozach – „Country Club” i „Malir”. Obozy te zostały zorganizowane przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej Rządu Emigracyjnego RP w Londynie i władze brytyjskie. 58 z nich nie doczekało się powrotu do Polski i zostało pochowanych na cmentarzu chrześcijańskim w Karaczi.

W 2005 roku polska kwatera cmentarna została odrestaurowana, wzniesiono także pomnik poświęcony pamięci wygnańców. Konsulat przekazał miejscowym mediom (np. „The Finance”, „The News International”, „Daily News”) informacje, wyjaśniające okoliczności pobytu Polaków w obozach w Pakistanie.

Pamięć o zmarłych Polakach Uzbekistanie

Uzbekistan – Ambasada RP w Taszkencie

1–2 listopada 2008 r. przedstawiciele Ambasady RP w Uzbekistanie i licznie reprezentowana uzbecka Polonia z Taszkentu, Samarkandy i Buchary uczcili dzień Wszystkich Świętych. Złożono wiązanki, kwiaty i zapalono znicze na wszystkich 11 cmentarzach Armii Generała W. Andersa w Uzbekistanie.

Obchody Dnia Wszystkich Świętych we Lwowie

Ukraina – KG RP we Lwowie

Pragnąc uczcić pamięć o zmarłych pochowanych na Cmentarzu Łyczakowskim Konsul Generalny RP we Lwowie zorganizował już po raz trzeci akcję „Światelko Pamięci dla Cmentarza Łyczakowskiego”. Po tegorocznym apelu konsula generalnego skierowanym do mieszkańców miast województwa podkarpackiego i lubelskiego udało się zgromadzić 40 tys. „światełek pamięci”. Znicze ofiarowali m.in. uczniowie szkół i samorządy Lublina, Przemyśla, Rzeszowa, Jarosławia, Sanoka i Łańcuta. 1 listopada na Cmentarzu Łyczakowskim pojawiło się około 200 wolontariuszy, którzy przez kilka godzin zapalali świece na wszystkich opuszczonych grobach, bez względu na narodowość spoczywających tam osób. W akcji uczestniczyli polscy studenci, należący do Klubu Stypendystów „Semper Polonia”, dzieci i młodzież

z polskich szkół, członkowie organizacji polskich oraz pracownicy polskiego konsulatu. Akcja spotkała się z pozytywnym przyjęciem lwowskiej opinii publicznej. Podkreślano ogromną skalę przedsięwzięcia oraz jego wyjątkowy charakter.

Pamięć o zmarłych Polakach w Bolonii

Włochy – KG RP w Mediolanie

W Dzień Zaduszny odbyło się nabożeństwo na cmentarzu żołnierzy polskich 2 Korpusu w Bolonii – San Lazzaro di Savena, połączone ze złożeniem wieńców ku czci poległych. Organizatorem ceremonii była filia Polskiej Misji Katolickiej oraz Konsulat RP w Bolonii kierowany przez konsula honorowego C. Salustro. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele KG RP w Mediolanie, władz samorządowych zarówno Bolonii, jak i regionu oraz burmistrzowie miast San Lazzaro di Savena i Santa Sofia. Podobnie jak w poprzednich latach, bardzo okazała wyglądała reprezentacja włoskich sił zbrojnych, w postaci kompanii honorowej sił lądowych, gwardii finansowej i oddziału karabinierów. Bardzo licznie przybyła miejscowa Polonia, w tym przedstawiciele prawie wszystkich stowarzyszeń działających w regionie Emilia Romagna. Obecny był także jedyny na tym terenie kombatan z 2 Korpusu – por. Mieczysław Herod, mieszkający w Bolonii.

Konsul generalny RP w Mediolanie – Krzysztof Strzałka, nawiązał do zbliżającego się Narodowego Świąta Niepodległości i 90. rocznicy odzyskania suwerenności oraz podkreślił znaczenie cmentarza, jako symbolu polskich dążeń wolnościowych i przyjaźni polsko-włoskiej. Potępił akty wandalizmu, które miały miejsce na cmentarzu ze strony chuliganów w przeddzień Wszystkich Świętych (uszkodzenie dwóch krzyży). Przedstawiciele włoscy wyrazili ubolewanie z powodu tego faktu i gotowość do współpracy z konsulem w celu lepszego zabezpieczenia cmentarza.

W czasie rozmowy konsula generalnego z przedstawicielami władz Bolonii mówiono m.in. o gotowości władz włoskich do rozpoczęcia akcji informacyjnej o udziale Polaków w wyzwoleniu Włoch i Bolonii w programach szkolnych oraz włączenia cmentarza polskiego do listy dóbr kultury, godnych uwagi i zainteresowania.

Obchody Dnia Wszystkich Świętych w hamburskim okręgu konsularnym

Niemcy – KG RP w Hamburgu

Od 31 października do 3 listopada 2008 r. w hamburskim okręgu konsularnym odbył się szereg uroczystości związanych z obchodami Dnia Wszystkich Świętych. W większości uroczystości uczestniczyli weterani wojenni, księża z Polskiej Misji Katolickiej, przedstawiciele organizacji polonijnych oraz Konsulatu Generalnego RP w Hamburgu.

31 października 2008 r. na cmentarzach w Remels, Dörpen i Wardenburgu, na których znajdują się kwatery żołnierzy 1 Dywizji Pancerniej Gen. Maczka oraz groby robotników przymusowych, reprezentant KG złożył kwiaty i zapalił znicze dla uczczenia pamięci polskich ofiar wojny. W uroczystościach udział brali przedstawiciele władz miejscowych. W Wardenburgu do grona przedstawicieli władz dołączyła grupa uczniów miejscowej szkoły – inicjatorów odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej spoczywającym na miejscowym cmentarzu robotnikom przymusowym.

31 października 2008 r. w Neuengamme, byłym obozie koncentracyjnym (kolo Hamburga), na symbolicznej mogile jeńców oraz pomniku powstańców warszawskich wywiezionych do obozu złożyli kwiaty przedstawiciele Polskiej Misji Katolickiej oraz przedstawiciele KG RP. W uroczystości udział wzięli również przedstawiciele Stowarzyszenia Polskich Kombatantów oraz innych organizacji polonijnych, jak również kilka osób niezrzeszonych.

1 listopada 2008 r. odbyły się uroczystości na cmentarzu Vorwerk w Lubece. Poza Polską Misją Katolicką w Lubece oraz delegacją KG w organizację uroczystych obchodów włączyło się również Polsko-Niemieckie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Lubeka 95.

1 listopada 2008 r. odbyły się tradycyjne uroczystości Święta Zmarłych na cmentarzu Hamburg-Harburg. Wzięli w nich udział przedstawiciele organizacji polonijnych z różnych środowisk. Polską Misję Katolicką reprezentował ks. Wiesław. Bielaszewski, proboszcz lokalnej parafii polskiej. Konsul generalny, wraz z przedstawicielami kombatantów i organizacji polonijnych, złożyli wieńce na grobach poległych w niewoli powstańców warszawskich, a na zakończenie także na zbiorowych mogiłach robotników przymusowych, którzy zginęli w wyniku działań wojennych na terenie Hamburga.

Największa uroczystość, podczas której odprawiono mszę za dusze zmarłych, odbyła się 1 listopada na cmentarzu Ohlsdorf w Hamburgu. Uroczystą mszę w kaplicy cmentarnej odprawił ks. Damian

Lewiński z Polskiej Misji Katolickiej w Hamburgu. W uroczystości uczestniczyło około 300 osób, w tym liczni przedstawiciele miejscowej Polonii i polski konsul generalny w Hamburgu.

Również 1 listopada 2008 r. przedstawiciel KG złożył kwiaty na grobie 76 dzieci robotnic przymusowych, spoczywających na cmentarzu w Velpke, a następnie uczestniczył w uroczystości na cmentarzu Hochstrasse w Brunzwiku, gdzie złożył wieńce na grobach robotników przymusowych oraz 149 dzieci polskich robotnic przymusowych, które odebrane matkom, umierały. Pochowani tam polscy robotnicy przymusowi umierali wskutek nieludzkich warunków życia i pracy lub zginęli w czasie bombardowań. W uroczystości z udziałem księdza z Polskiej Misji Katolickiej uczestniczyło ok. 40 osób. Oprawę muzyczną zapewnili harcerze z polskiej chorągwi działającej na terenie Brunzwiku.

2 listopada 2008 r. obchody Święta Zmarłych w Kilonii rozpoczęły się uroczystą mszą, którą celebrował ks. proboszcz Kazimierz Sękała z Polskiej Misji Katolickiej. Następnie przedstawiciele kombatan-tów, Deutsch-Polnische Gesellschaft, pracownicy Polskiej Misji Katolickiej i KG RP w Hamburgu złożyli wieńce na cmentarzu Eichhoff, gdzie znajdują się groby Polaków poległych podczas II wojny światowej – polskich lotników oraz więźniów obozu koncentracyjnego.

2 listopada 2008 r. obchody Święta Zmarłych w Bremie rozpoczęły się mszą, odprawioną przez ks. proboszcza Zdzisława Turka w siedzibie Polskiej Misji Katolickiej w kościele św. Jana. Następnie uroczystości były kontynuowane na cmentarzu komunalnym „Osterholz”, gdzie odbyło się nabożeństwo modlitewne za zmarłych polskich żołnierzy oraz więźniów obozów koncentracyjnych. W uroczystościach wzięło udział ok. 80 osób, w tym liczni przedstawiciele miejscowej Polonii, Polskiej Misji Katolickiej w Bremie oraz konsulatu polskiego.

2 listopada 2008 r. na terenie brytyjskich koszar wojskowych w Bergen-Hohne przedstawiciel KG złożył pamiątkowy wieniec na grobach Polaków pomordowanych w latach 1944–1945. Następnie uroczystości odbyły się na terenie byłego obozu koncentracyjnego Bergen-Belsen, gdzie złożono kwiaty przy krzyżu wzniesionym przez Polaków – byłych więźniów obozu, przy głównym obelisku oraz przy tablicy poświęconej polskim ofiarom pomordowanym w obozie.

3 listopada 2008 r. w spotkaniu na cmentarzu wojskowym Ahlem w Hanowerze, gdzie spoczywają Polacy – żołnierze brytyjskich sił zbrojnych, uczestniczyli kombatan-ci – uczestnicy II wojny światowej, przedstawiciele Polskiej Misji Katolickiej oraz KG.

Na szczególne podkreślenie i uznanie zasługuje fakt masowego udziału przedstawicieli Polonii w uroczystościach. Liczna obecność dzieci podczas uroczystości na cmentarzach, napawa optymizmem w kwestii pielęgnacji polskiego zwyczaju oddawania zmarłym czci w dniu 1 listopada i świadczy o silnej więzi łączącej całe rodziny z polskimi tradycjami i obyczajami. Podczas wszystkich uroczystości podkreślano konieczność szczególnej dbałości o groby osób, które oddały życie czynnie walcząc o wolną Polskę, lub zmarły w tutejszych obozach koncentracyjnych, obozach pracy i innych miejscach prześladowania Polaków przez III Rzeszę.

Dzień Wszystkich Świętych w Reykjavíku

Islandia – KG RP w Reykjavíku

1 listopada 2008 roku odbyło się w Reykjavíku zorganizowane przez placówkę uroczyste złożenie wieńca i zapalenie zniczy na mogiłach 18 polskich marynarzy ze statku handlowego „Wigry”, który zatonął w styczniu 1942 roku u wybrzeża Islandii. Znajduje się tam tablica pamiątkowa, która została przez KGRP odnowiona i zaopatrzona w orla w koronie w ciągu ostatniego miesiąca.

W uroczystości oprócz delegacji konsulatu uczestniczył duszpasterz polonijny ksiądz Marek Zy-gadło oraz przedstawiciele miejscowej Polonii.

Pamięć o zmarłych w Kairze

Egipt – Ambasada RP w Kairze

9 listopada 2008 roku delegacja Ambasady RP w Kairze uczestniczyła w uroczystościach Dnia Pamięci, poświęconych upamiętnieniu poległych podczas pierwszej i drugiej wojny światowej, które odbywają się corocznie na cmentarzu wojskowym w dzielnicy Heliopolis w Kairze. W czasie uroczystości zostały odmówione modlitwy, odczytano fragment Pisma Świętego, a szefowie placówek dyplomatycznych oraz ataszatów wojskowych złożyli wieńce. W tegorocznych uroczystościach obok ambasadorów państw Wspólnoty Brytyjskiej uczestniczyli również szefowie placówek USA, Francji, Holandii, Czech i Słowacji.

Na 30 mogiłach polskich żołnierzy z okresu drugiej wojny światowej, znajdujących się na cmentarzu w Heliopolis, polscy dyplomaci zatknęli biało-czerwone proporczyki.

POŻEGNANIA

Odejście polskich marynarzy – weteranów II wojny światowej Czesława Marcinkowskiego i Władysława Słomy

Szwecja – KG RP w Sztokholmie

30 października 2008 r. w Sztokholmie odbył się pogrzeb Czesława Marcinkowskiego, urodzonego w 1912 r., bosmana na okręcie podwodnym „Żbik”, jednego z trzech jednostek polskich internowanych w Szwecji w 1939 r.

Kilka dni wcześniej zmarł w wieku 95 lat Władysław Słoma, członek załogi okrętu „Rys”. Władysław Słoma po zakończeniu wojny pozostał w Szwecji i tu założył rodzinę. Spośród kilkudziesięcioosobowej grupy polskich marynarzy, którzy nie zdecydowali się na powrót z okrętami do kraju, wyróżniał się niezwykłą aktywnością. Wojenna historia internowanych okrętów podwodnych i ich załóg stała się jego pasją. Całe swoje życie poświęcił udokumentowaniu zdarzeń historycznych, których był świadkiem i troszczył się o zachowanie wszystkich pamiątek z tamtego okresu. Dzięki niemu w kilku miejscowych muzeach otwarto wystawy poświęcone losom polskich okrętów podwodnych w Szwecji. Ostatnio zaś dzięki jego inicjatywie dzielnica i kilka ulic w miejscowości Mariefred otrzymały nazwy nawiązujące do pobytu polskich marynarzy i łodzi podwodnych. Za swoją działalność otrzymał Medal za Zasługi dla Marynarki Wojennej Rzeczypospolitej Polskiej, Medal „Pro Memoria”, a maju br. za wybitne zasługi dla niepodległości RP i za działalność na rzecz popularyzowania i dokumentowania historii Polski uhonorowany został Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej.